

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

14 листопада 2024 року

Веде засідання голова комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будемо починати засідання. На початку засідання, колеги, всі знають, що у зв'язку з тим, що секретар комітету у нас... станом на тепер у нас немає секретаря комітету. Тобто на початку засідання комітету ми маємо обрати секретаря засідання. Від нас пішов Олег Анатолійович Макаров, наш друг, колега. Тому на засіданні маємо обрати секретаря засідання. Я пропоную, оскільки норма Регламенту встановлює, що це мають бути відмінні політичні сили від голови комітету, я пропоную Сергія Владиславовича Соболева обрати секретарем засідання.

Пане Сергію, ви не заперечуєте?

СОБОЛЄВ С.В. Ні, не заперечую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, тоді голосуємо за обрання секретарем засідання Сергія Владиславовича Соболева.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. Щоб не було конфлікту інтересів, я не голосую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Секретаріат, нагадайте і спробуйте з'ясувати, там проблеми, бачу, у деяких народних депутатів щодо підключення. І нагадайте тим, кого немає, про те, що засідання... може, теж якісь технічні проблеми.

Вже рахуємо. 11 членів комітету – за. Тобто секретарем засідання сьогодні буде Сергій Владиславович Соболев. Дякую, Сергію Владиславовичу.

Колеги, проект порядку денного було розіслано народним депутатам завчасно. Тобто пропоную перейти до прийняття порядку денного за основу.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 12 – за.

ВЛАСЕНКО С.В. Це порядок денний, пане голово?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, за основу.

ВЛАСЕНКО С.В. Так, Власенко – за.

СОБОЛЄВ С.В. 13 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко – за.

13. Отже, 13 – за, проти – 0, наскільки я бачу, утримались – 0. Рішення прийнято.
Дякую, колеги.

Чи будуть пропозиції до порядку денного, чи можемо переходити до прийняття порядку денного в цілому?

Єдине що, колеги, зараз будемо переходити до прийняття в цілому, єдине що, як ви пам'ятаєте, на позаминулому засіданні комітету ми вирішили рішенням комітету запросити на засідання комітету міністра фінансів пана Сергія Марченка. Він буде на засіданні комітету. Єдине що, він просив, він о 12-й десь зможе підключитись, бо у нього попередня зустріч десь приблизно в цей час має завершитись. Тому я пропоную таким чином не змінювати тут порядок денний, немає сенсу від того, а просто почати тоді з другого питання, якщо немає заперечень. А коли з'явиться міністр фінансів, тоді вже перейти до першого нашого питання. Добре?

Тоді переходимо до прийняття порядку денного в цілому. Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За – Дирдін.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 13 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, рішення прийнято.

Зараз, одну хвилинку, колеги, там наш колега продовжує повідомляти, що не може підключитись.

Тоді, колеги, так як домовлялись, переходимо... почнемо з другого питання нашого порядку денного. Це проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача (реєстраційний номер 12089), зареєстрований, внесений нашим колегою Фрісом Ігорем Павловичем та іншими народними депутатами.

Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

КАЛАУР І.Р. Давайте надамо спочатку шановному автору, нехай він доповість, а потім вже я як від комітету, можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, звичайно.

Ігор Павлович, вам слово.

ФРІС І.П. Дякую, Іван Романович. Дякую, пане голово.

Коротко доповім колегам по суті. В принципі, я доповідав членам комітету наслідки роботи робочої групи. Але зараз, щоб все стало зрозуміло для чого цей законопроект, яка мета його і чому взагалі він з'явився.

Значить 23 січня 2024 року Указом Президента України №21/2024 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони щодо економічної безпеки та стабільності в період воєнного стану. Згідно вказаного указу при Президентові України було створено Раду підтримки бізнесу та підприємництва. Резолюцією вказаного рішення РНБО в свою чергу було необхідність внесення відповідних змін в діючу нормативну базу, в закони України щодо гарантування безпеки бізнесу, підприємництва та додаткових гарантій для здійснення підприємницької діяльності.

Враховуючи вказані положення нашими колегами народними депутатами України і мною в тому числі було запропоновано внесення змін до норм Цивільного кодексу щодо забезпечення прав добросовісного набувача. Вказані всі законопроекти були предметом розгляду нашого комітету і згідно рішення комітету, як ви пригадаєте, була створена робоча група на базі комітету, результатом діяльності якої було якраз безпосередньо створення...

СТЕФАНЧУК М.О. Бажаю здоров'я, шановні колеги. Стефанчук присутній.

ФРІС І.П. Створення і реєстрація законопроекту про забезпечення прав добросовісного набувача 12089, яке сьогодні розглядається комітетом.

Чому виникла вказана проблема? Проблема виникла, враховуючи те, що судами, в тому числі Верховним Судом, неоднозначно застосовуються норми щодо негативних і виндикаційних позовів, щодо обчислення строків позовної давності, щодо забезпечення прав кінцевого набувача титульного власника майна. Враховуючи це, було запропоновано розширити статтю 388 Цивільного кодексу, ввести додаткові визначення до об'єктивного... строку об'єктивної позовної давності, попередніми законопроектами він пропонувався в розрізі 5-річного терміну, цим законопроектом вирівняні, скажемо, вказані строки і запропоновано встановити строк об'єктивної позовної давності в розрізі 10-річного терміну з моменту вибуття вказаного майна з власності попереднього власника. Додатково встановлюється виключна категорія об'єктів цивільного права, на які не розповсюджується право добросовісного набувача, коли вказані об'єкти не можуть перебувати в приватній власності, як то об'єкти стратегічного значення, об'єкти критичної інфраструктури, об'єкти природно-заповідного фонду, об'єкти культурної спадщини і об'єкти, які не підлягають приватизації. Ми саме пішли тим шляхом, щоби визначити, не визначати конкретне майно, яке на яке не може розповсюджуватися право добросовісного набувача, але тим самим забезпечивши право держави в тому числі і право територіальних громад на конкретні, скажемо так, види об'єктів цивільного права, які не можуть перебувати в приватній власності.

Враховуючи те, що на сьогоднішній день чинна норма... чинна 388 стаття Цивільного кодексу передбачає певні випадки, коли майно не може бути вилучено у добросовісного набувача, саме сюди було запропоновано внести вказані зміни.

Розробниками вказаного законопроекту були члени робочої групи, створеної на базі Комітету правової політики, куди увійшли представники Верховного Суду України, представники Офісу Президента, Адвокатська спільнота, фахівці в галузі цивільного права, члени нашого комітету та наші колеги народні депутати.

Враховуючи те, що норми вказаного законопроекту мають певний вплив на правовідносини, які виникли до моменту набрання чинності вказаним законопроектом, нами запропоновано, як і в інших законопроектах, які були предметом розгляду в тому числі нашого комітету і неодноразово приймалися в стінах Верховної Ради, запропоновано застосувати зворотню силу закону, щоб уникнути будь-яких колізій у вказаних питаннях в прикінцевих положеннях цього закону і розповсюдити дію норм вказаного закону на правовідносини, які виникли до моменту його набуття і у випадку,

якщо вони покращують стан суб'єкта відповідно до норм Конституції України. Це загальна, скажемо так, характеристика.

Знаю, що у наших колег були питання, вони висловлені в тому числі у висновку Головного науково-експертного управління Верховної Ради щодо рівності всіх суб'єктів, щодо зворотної сили я вже пояснив, стосовно оцінки майна, виплати. Я готовий відповісти на питання колег, щоб стало всім зрозуміло, якщо вони виникнуть.

Дякую, пане голово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.

Іван Романович Калаур, вам слово.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Денис Вячеславович.

Дійсно, проблематика є, її чітко описав Ігор Павлович Фріс. Ігорю Павловичу треба віддати належне, що він створив робочу групу і взяв на себе відповідальність і сміливість вирішити цю проблематику в такий спосіб, який він запропонував у законопроекті 12089. Я думаю, що члени комітету мали можливість ознайомитися із висновком Головного науково-експертного управління і висновком Міністерства юстиції. І я хочу сказати, що ряд цих зауважень мають право на існування, і ми повинні обов'язково будемо їх врахувати, коли ставитиметься питання внесення поправок в законопроект.

Що найбільше бентежить наукову спільноту? Бо дійсно цей законопроект викликав таку трохи резонансну дискусію. Це справа в тому, що в Цивільному кодексі в статті 1 написано, що цивільне законодавство регулює майнові особисті, немайнові відносини, які базуються на засадах юридичної рівності, вільного волевиявлення. І, власне, оці категорії "юридична рівність", "вільне волевиявлення" і "майнова відокремленість" – це ці три кити, на яких базується Цивільний кодекс і всі інституції Цивільного кодексу. І виключення не складає оцей інститут добросовісного набувача, бо якщо ми візьмемо чинну редакцію інституту добросовісного набувача, то ми бачимо, що норми, які дозволяють витребувати майно... не витребувати або витребувати, вони побудовані на ...*(Не чути)* воно витребуване поза її волею, якщо воно було втрачене чи викрадене і так далі.

Натомість законопроект 12089 ... Алло! Чути мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да продовжуйте, то інколи включаються ті, хто ...

КАЛАУР І.Р. Натомість законопроект 12089, він, скажемо так, робить таку реформаторську зміну цього інституту за рахунок визначення окремої категорії майна, яке

не може бути витребуване, визначення якихось додаткових строків, які потрібно враховувати при витребуванні майна від добросовісного набувача.

Тому наукова спільнота і, зокрема, автори, які розробляли Цивільний кодекс України, вони все ж таки висловили побажання ще раз добре обміркувати ці норми, які запропоновані в законопроекті 12089, і вони мають в якійсь мірі спільні моменти. От, наприклад, особливо питання, де йдеться про визначення вартості майна, яке повинні повернути добросовісному набувачеві, у законопроекті це говориться ринкова вартість.

Ну, воно то так, але дивіться, чи не можемо ми тоді, вірніше, внаслідок прийняття цього законопроекту ми можемо створити реверсну таку ситуацію. Адже, наприклад, особа набула майно, вона його зараз не використовує з тих чи інших причин і вона просто домовляється з прокурором, прокурор подає позов і витребує в неї це майно. І отримується так, що заплатила вона копійку за це майно, а зараз їй повертають ринкову вартість. Тут треба дуже продумати з приводу цього питання, як визначити раніше оці механізми, компенсаторні механізми. У нормі говорить про те, що, якщо держава вже і виплатить цю ринкову вартість, то вона має право регресу до особи, яка винна в такому позаправному вибутті майна із державної власності. І виникає питання, якщо ця особа пропала, померла або взагалі фізично не існує, хто тоді буде повертати це майно?

Таких казусів є дуже багато. І науково-експертне управління, і Міністерство юстиції, вони теж суттєво роблять зауваження, що повинно бути в законопроекті чітка юридична визначеність, на це весь час звертає увагу і Міністерство юстиції, і воно свої звернення завжди обґрунтовує на основі рішень Конституційного і Верховного Суду, Європейського суду з захисту прав людини. Тому що дійсно, що це означає "державна реєстрація права приватної власності"? Ну, суттєве зауваження, немає у нас такого. Або, наприклад, "витребування права на нерухоме майно". Віндикація говорить про витребування речі, а не витребування права на нерухоме майно. Тобто таких зауважень є дуже багато. Але оскільки воно якось частково цей законопроект і вирішує цю проблематику, яка на сьогоднішній день створилася, тому що дійсно оце таке, знаєте, надмірне зараз звернення до судів про повернення майна, яке в той чи інший час було вилучено, ну, вийшло, скажімо так, із власності державної і комунальної, ми повинні якось це питання врегулювати.

Вчора було проведено засідання Комітету з питань... підкомітету з питань цивільного і адміністративного законодавства, шляхом дистанційного опитування більшість членів комітету проголосувала про те, щоби цей законопроект все ж таки рекомендувати Верховній Раді до розгляду. І в результаті розгляду було сформовано висновок, я, з вашого дозволу, його зачитаю.

Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного сесії Верховної Ради дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача (реєстраційний номер 12089), поданий народним депутатом Фрісом Ігорем Павловичем та іншими народними депутатами, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу. Доповідачем від комітету з цього питання визначити мене як голову підкомітету.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу.

Єдине що, знаєте, я думаю, що в цьому, коли ви говорили, да, вашу позицію, звичайно, наукову і всю, оця тільки фраза, що недобросовісні домовляться з прокурором і прокурор подасть. Ви знаєте, якщо ми будемо виходити з прийняттям будь-яких законів з того, що хтось з кимось щось зробить в незаконний спосіб, тоді немає сенсу взагалі закони приймати.

КАЛАУР І.Р. Ні, ну така ситуація теж можлива, і ми не повинні на законодавчому рівні давати їй ... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу. Дякую підкомітету, авторам законопроекту за опрацювання.

У нас на засіданні присутній заступник голови Офісу Президента Олег Юрійович Татаров. Вам слово, пане Олеже.

ТАТАОВ О.Ю. Дякую.

Шановні народні депутати України! Трішки у мене горло, з голосом проблема, але буду намагатися бути чітким. Тема занадто актуальна. На початку 2024 року, коли ми почали працювати з так званим бізнесом, коли створили Раду бізнесу при Президентові України, питання номер один, на яке вони скаржились, - це десятки позовів по тих самих об'єктах, які направлялися до суду різними правоохоронними органами, ініціювались різними правоохоронними органами, прокуратурою. Є такі в нас і забудовники, і відомі бізнесмени в столиці, які по 20 років борються з цим явищем. Відповідно на цьому кожен з правоохоронців, кожен з дотичних до цього, так звані активісти, які розуміють, як ситуацію створити, заробляють великі кошти. Бізнес витрачає 80 відсотків свого часу на боротьбу з юридичними явищами, якимись незрозумілими. У зв'язку з цим дуже просили унормувати зазначене питання.

Я хочу подякувати і комітету, і особливо Ігорю Павловичу, який був ініціатором і робочої групи, який 80 відсотків цього закону підготував, за ту позицію, яка у ньому викладена. Що дуже позитивно, що ми унормуємо і підведемо ризику під певними правовідносинами, які не можуть бути переглянуті. Це, там, строк 5 років, чи строк 10 років, чи з моменту виявлення, чи з моменту звернення про витребування.

Ми говорили про ризики, які будуть існувати, оскільки, і на моє переконання, і на переконання депутатів, є такі землі, які не можуть бути і через 30, і через 40, і через... *(Не чути)* І в останній редакції закону чітко унормували, що це землі, які належать до об'єктів критичної інфраструктури державної власності, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави; об'єктів культурної спадщини, які не підлягають приватизації; об'єктів природно-заповідного фонду. Я думаю, що правоохоронці, всі дотичні, проведуть з часом ревізію цього всього, і будемо вживати разом заходів для повернення їх у державу в разі необхідності.

Слушне зауваження, що питання оцінки, воно досить дискусійне, але я думаю, що ми разом із вами і з експертними центрами, експертними інститутами можемо напрацювати якийсь алгоритм оцінки, щоб не було, дійсно, того, що потратили 5 копійок, а будуть повертати там сотні тисяч і сотні мільйонів. Я думаю, це питання можна врегулювати на рівні нормативних підвідомчих чи нормативно-правових актів і напрацювати якусь юридичну практику. Але я скажу, що якщо ми приймемо такий закон, він буде підтримуваний і людьми, і простими людьми, і бізнесом, і всіма разом і нам будуть дякувати за це.

Дякую. Доповідь закінчив. Готовий долучатись до і цього нормативно-правового акта, і до всіх у подальшому, бути якимось корисним. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Олеже.

Тобто чи вірно ми розуміємо, що є підтримка і зі сторони Офісу Президента цього законопроекту?

ТАТАОВ О.Ю. Так точно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Міністерство юстиції України.

БАНЧУК О.А. Шановний Денис Вячеславович, шановні народні депутати! Олександр Банчук, заступник Міністра юстиції. Вже Ігор Павлович й Іван Романович згадували про позицію Міністерства юстиції.

Справді Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції – Міністр юстиції Ольга Віталіївна Стефанішина подала відповідну позицію, ця позиція не тільки Міністерства юстиції, але також зібрана від усіх дотичних міністерств у складі уряду. І відповідно можна сказати, що відповідно до цієї позиції, наприклад, Міністерство цифрової трансформації, Міністерство розвитку громад і територій, Міністерство захисту довкілля, вони підтримали проект без зауважень. Є зауваження від Міністерства культури та стратегічних комунікацій, від Міністерства економіки України і Міністерства фінансів України.

Також зазначали, що ці зауваження переважно, звичайно, звертають увагу на те, що прямо у перехідних положеннях законопроекту наразі йдеться про те, що має зворотну дію в часі цей закон. Але тут, очевидно, потрібно, якщо не переглянути це положення у випадку підтримки в першому читанні перед другим читанням, або у відповідному формулюванні, тому що справді ми розуміємо, що є, якщо відносини тривають, то, очевидно, потрібно вирішити питання, яким чином новий закон, який набере чинність в момент тривання цих правовідносин, як він застосується до цих правовідносин і, очевидно... але чи потрібно прямо термінологічно... Знову ж це немає у висновку, це, можливо, як додатково до позиції, підписаної міністеркою юстиції, але, очевидно, ми повинні це до другого читання у випадку формулювань вирішити, що ми робимо з цим. Але ті, хто мають зауваження, міністерства, в тому числі Міністерство юстиції, звертає увагу на це.

Також звертаємо увагу на те, що... який момент початку перебігу позовної давності: чи момент, коли особа дізналася чи повинна дізнатися, яке загальне правило Цивільного кодексу, чи все-таки як визначено у відповідно наразі в законопроекті – пропонується з моменту державної реєстрації.

Також йдеться про те, що... але це, очевидно, потрібно більш системніше подумати перед другим читанням, тому що йдеться, наразі ми встановлюємо строки для перебігу строків позовної давності для звернення до суду, але жодним чином не зачіпаються питання, які впливають з Закону про реєстрацію прав на нерухоме майно, тому що там в адміністративному, тобто не в судовому, а в адміністративному порядку практика підтверджує те, що ці строки цього питання ми не чіпаємо законопроектом і це буде означати, що теоретично, що якщо буде йтися про адміністративне оскарження реєстраційних дій, то тоді цей обмежений строк, який ми пропонуємо відповідним

законопроектом, змінами до Цивільного кодексу, не буде застосовуватися. Тому... але якщо це змінювати, то, очевидно, потрібно розширювати предмет регулювання цього законопроекту, там, очевидно, будуть не тільки зміни до Цивільного кодексу, а до відповідного профільного закону. Але знову ж це питання на роздуми для авторів.

І наступне, що би хотів сказати, що в частині, коли йдеться про відповідні звернення до суду і внесення коштів на депозитний рахунок, наші фахівці вважають, що це більше все-таки процесуальні положення, процесуальні норми і чи їм місце у Цивільному кодексі, чи все-таки має бути, наприклад, у процесуальних кодексах, це Цивільному процесуальному кодексі чи інших... процесуальному законі.

Тому це такі основні зауваження, які є від всіх міністерств. Позиція знову ж тут підписана міністеркою юстиції, але сподіваюся, що це можна буде доопрацювати і ще продискутувати з авторами і членами робочої групи уже до... перед підготовкою цього законопроекту до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Міністерство юстиції.

Чи вірно ми розуміємо, що є підтримка законопроекту з боку Міністерства юстиції до першого читання із зауваженнями?

БАНЧУК О.А. Да, підтримка із зауваженнями.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Перед тим як я надам слово... У нас рука піднята, Олег Юрійович Татаров, це з минулого разу чи щось додатково?

Перед тим як... Да, у вас рука... Все.

Ігор Павлович Фріс, ви як автор законопроекту, інші народні депутати, колеги, ви чули позицію Міністерства юстиції, мали змогу її бачити, цю позицію щодо доцільності, можливо, застосування статті 116 Регламенту в рішенні комітету в межах предмету даного законопроекту, висловтесь теж, якщо можливо.

ФРІС І.П. Виключно в межах розгляду предмету законопроекту у випадку необхідності внесення змін в процесуальне законодавство погоджуюся щодо застосування 116-ї. Але, з вашого дозволу, пане голову, я би хотів, щоб колеги члени комітету і всі

бажаючі висловилися, а потім мені дали слово, я би прокоментував від рефлексії певні по конкретних питаннях, які були озвучені колегами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голово.

Колеги, насправді питання стабільності, непорушності права власності є ключовим питанням для функціонування будь-якої економіки, будь-якої. Я можу сказати, що, на жаль, за останні років 15 це питання... якщо іще раніше якимось питанням непорушності права власності хоча би було в якихось межах, то за останні років 15, на жаль, і ми прийняли закони, і, на жаль, судова практика пішла трошки в іншому напрямку. І непорушність права власності майже постійно ставиться під сумнів.

На жаль, оці крикуни, які себе чогось називають громадянським суспільством і активістами, знову розпочали там чергову кампанію з розказками, що не можна це приймати і так далі. Навпаки, до тих пір, поки не буде забезпечено непорушність права власності, нічого не буде відбуватися. Це не означає, що право власності не повинно бути... не повинно знаходитися поза перевірки. Звичайно, що певні перевірки законності набуття, добросовісності набуття, вони мають право на існування. Але так не може бути, що людина, яка отримала у власність майно впродовж всього свого життя перебуває під ризиком того, що це майно у неї в сумнівний спосіб може бути вилучено.

Тому, звичайно, і, до речі, майже в усіх країнах світу, майже в усіх, до речі, в Сполучених Штатах також по цивільних позовах у них діє строк давності – 10 років. І через 10 років неможливо за будь-яких умов прийти в суд і щось там оспорювати.

Згадували багато Європейський суд з прав людини. Дуже раджу, дуже раджу прочитати всім, це достатньо стара справа, але вона знакова, називається "Стретч проти Великої Британії". Не буду переказувати зміст, почитайте, дуже цікава справа, яка стосується права власності, набутого державою.

Тому я вважаю, що законопроект треба підтримати. Чи є він ідеальний? Конечно, ні. Звичайно, ми будемо мати величезну кількість дискусій між першим і другим, тут немає жодних питань, 116-а абсолютно чітко треба, треба рекомендувати 116-у, тут я погоджуюсь із тими... частково із тими питання для дискусії, які, зокрема, окреслило і Міністерство юстиції, Іван Романович Калаур підняв певні питання, треба їх обговорити і для цього нам потрібно буде 116-а. Але я ще раз підкреслюю, колеги, непорушність

права власності повинна бути забезпечена. І треба, вибачте, треба закрити пельку отим всім крикунам, які бігають і кричать – все наворованное, все не наворованное. І правильно тут сказав представник Офісу Президента, що насправді ці всі так званні активісти на цьому гроші заробляють. Заробляють гроші не прокурори, прокурори теж деколи заробляють ...*(Не чути)*, але здебільшого заробляють активісти. Ми що не знаємо цей бізнес, спочатку наїхати на об'єкт, а потім відїхати за певні винагороди. Тому тут питання більше до правоохоронної системи, чому не таж жорстко реагує вона, я маю на увазі правоохоронна система.

Давайте припинимо говорити гаслами на кшталт всі навколо злодії і крадії в такому важливому для держави питанні, коли ми говоримо про забезпечення стабільності, непорушності права власності. Я хочу всім нагадати, що поправка в Конституцію Сполучених Штатів Америки, яка давала американцям право носити зброю, вона приймалася з єдиною метою: кольт – це захист права власності. Револьвер "Кольт" для захисту права власності.

До тих пір, поки ми не забезпечимо в Україні, я не кажу такими способами, але всіма можливими способами захист права власності, на жаль, у нас нічого не буде. У нас будуть справи через 30 років вигадані, висмоктані із пальця, а потім ми будемо отримувати рішення суддів європейських країн про те, що, виявляється, що в Україні відсутня незалежна судова система і тій чи іншій особі українська судова система не може забезпечити права на справедливий розгляд судових позовів у питанні його власності чи його відповідальності, чи її власності, чи її відповідальності.

Тому, колеги, я би закликав підтримати. У нас гарячі дискусії нас будуть чекати меж першим і другим, немає з цим жодних питань. Я кажу ще раз, я підтримую багато питань, які підняли наші колеги і з парламенту, і з інших установ. Але в першому читанні голосуємо, 116-у застосовуємо, і далі починаємо жорстку, але, я ще раз закликаю, професійну дискусію, не гаселну, комсомольську дискусію. Вибачте, але мені це все нагадує 1917 рік: все відняти і все поділити. Треба все відняти і все поділити. Оці всі комсомольці-активісти, які, ну точно, чисті "Шарікови", бігають "Шарікови", які кричать: все треба отнять и поделить, все отнять и поделить. Ми знаємо, чим це закінчилося в 1917 році. Я дуже не хочу, щоб цим закінчилося зараз.

Тому голосуємо за цей законопроект, доопрацьовуємо його, доводимо до нормального стану - і потім голосуємо в другому читанні.

Дякую, колеги. Вибачте за певні емоції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Іван Романович Калаур.

КАЛАУР І.Р. Ну, дивіться, колеги, я так думаю, я розмірковую, чому виникла ця проблема. Ну, ви розумієте, що Україна проходила свій тернистий шлях роздержавлення майна. Це були і ...*(Не чути)* хто пам'ятає, ваучери, потім ...*(Не чути)* і так далі. І, звичайно, що на всіх цих етапах, враховуючи в цей час рівень корупції, дійсно, частина нерухомого майна, або майна, яке було у державній комунальній власності, воно вибувало із цієї власності, можна сказати так, не зовсім в правовому полі.

І, дійсно, сьогодні оці власники, які набули майно – правильно Сергій Володимирович Власенко сказав, - власники живуть у постійному страху, що це майно можуть від них забрати. І коли проаналізувати оці судові тенденції, то категорії цих справ у геометричній прогресії зростають. Тому, звичайно, цьому треба покласти край.

Коли я говорив про домовленість з прокурором, то ми ж чітко розуміємо, як працює прокуратура: спочатку хвилю піднімають оці громадські організації, а вже після тих громадських організацій в бій йдуть прокурори.

Але мене не це хвилює. Мене хвилює те, що коли ми будемо опрацьовувати цей законопроект, головне не втратити філософію Цивільного кодексу. Я, от коли аналізую законопроекти, які подаються і пов'язані із змінами в Цивільний кодекс, ви розумієте, деколи здається, що люди не розуміють, що Цивільний кодекс – це базис правового порядку майнових відносин. І просто так запулювати якісь законопроекти, це руйнується сама філософія Цивільного кодексу, його юридична значимість, бо це не є черговий законопроект, це базис. І якщо він побудований на якихось канонах, на якихось слонах, то ми повинні ці слони, ці канони не підбивати, а навпаки їх розширювати і доповнювати.

І коли ми говоримо про те, що ми там щось будемо розширювати інститут, то в першу чергу ми повинні його розширювати в контексті цих принципів, на яких побудований Цивільний кодекс. Просто так, от знаєте, бачення там вести категорії майна, які не можна витребувати, бо це все ж таки державна власність. Ви розумієте, все ж таки Цивільний кодекс говорить про те, що держава, коли вона вступає в майнові відносини, вона є такий самий учасник, як і інші суб'єкти. Я розумію, що це є державна власність. Я розумію, що це є власність територіальних громад. Але ми не повинні якимось нівелювати отим принципом, що всі учасники у сфері приватноправових відносин, як і публічні, так і приватні, вони є рівними. Тому робити якісь, знаєте, надмірні привілеї для держави чи для територіальної громади, ми повинні лише виходити із того, що це є суспільна необхідність, а не просто побудувати норми.

Тому моє побажання всім, хто буде... Я працював у цій робочій групі і я був присутній, і чув голос суддів Верховного Суду і практикуючих юристів. Ми ще досить повинні попрацювати, щоб ми не зруйнували філософію Цивільного кодексу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу.

Колеги, тоді завершуємо обговорення цього законопроекту, переходимо до голосування.

А, стоп. Ігор Павлович Фріс. Дивіться тільки, колеги, що стосується 116-ї, потрібне правильне визначення, бо, Ігорю Павловичу, ви казали про процесуальні аспекти, але, наскільки я чув виступ заступника міністра пана Олександра Банчука, він ще говорив і по питанню реєстраційних дій.

ФРІС І.П. Ми можемо, звісно, говорити, просто дописати 116-у, що не виходить за предмет регулювання вказаного законопроекту. Питання реєстрації тут немає бути взагалі предметом розгляду, на моє переконання, враховуючи те, що ми не обумовлюємо питання виникнення, припинення або перереєстрацію відповідних прав, які гарантуються державою. У нас стоїть питання виключно в аспекті забезпечення прав добросовісного набувача стосовно майна, яке набуто за відплатним договором. Момент виникнення права, момент виникнення права приватної власності, це дійсно казуїстика, яку ми можемо спокійно виправити до другого читання.

Питання визначення вартості майна. На моє переконання, визначення ринкової вартості, як це запропоновано в тілі вказаного законопроекту, воно корелюється з питанням Закону про оцінку майна і оціночну діяльність в Україні. Але дійсно слушно підняте питання щодо рівності набуття у власність вказаного майна і реалізацію, скажемо так, державою свого права на відшкодування відповідних витрат або повернення коштів такому добросовісному набувачу. Можливо, тут дійсно варто зазначити ринкову вартість на момент набуття. Хоча може бути здійснено стосовно вказаного майна невід'ємні покращення, які збільшили його вартість. Це все до обговорення і до, скажемо, прийняття кінцевого рішення. Можливо, треба зазначити виключно вартість, визначену в оплатному договорі, проведеному відповідну індексацію і визначену норму Цивільного кодексу. Тобто цей шлях і це ми все можемо спокійно доопрацювати до другого читання.

Я дякую всім, хто дійсно працював в робочій групі. Ми багато засідали. Відверто вам скажу, це п'ята редакція, колеги. Ми п'ять разів змінювали конструкцію ідіоми, підходи. Оця ідея, висловлена нашим колегою суддею Верховного Суду Василем Кратом

щодо застосування об'єктивного строку позовної давності, це новела Цивільного кодексу. Тому я дуже вдячний всім, хто працював над цим. І надіюся, що ми спільно з вами як працювали для першого читання, так само доопрацюємо цей законопроект до другого.

Дякую щиро.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте так, у мене тоді пропозиція, щоб ми зазначили про можливість, фразу відповідну, що запропонувати Голові Верховної Ради озвучити...

ФРІС І.П. Як завжди.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...під час розгляду застосування 116 статті Регламенту в частині, що відповідає предмету правового регулювання даного законопроекту. Щоб не виписувати, ми все ж таки розуміємо, що ми хочемо, які цілі ми переслідуюмо. Якщо будуть пропозиції, які не будуть відповідати, ... *(Не чути)* доцільними, ми з вами спокійно можемо їх відповідну долю вирішити перед другим читанням.

Тобто, колеги, голосуємо. Тоді зараз будемо переходити до голосування за запропонований проект рішення з додаванням можливості застосування статті 116 Регламенту. Добре?

Тоді, колеги, переходимо до голосування за запропонований проект рішення з додатком статті 116. Секретаріат, прошу це також врахувати.

Бабій. Бабій!

Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко. Власенко!

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко Василь Іванович. Мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. За – Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Новіков.

Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, Павліша порахуйте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прийнято, прийнято, Павло Васильович.

І для стенограми: прошу врахувати, долучився заступник голови комітету Павліш Павло Васильович і Стефанчук Микола Олексійович.

Отже, рахуємо. Вибачте, не я рахую.

СОБОЛЄВ С.В. 13, якщо я не помилився.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В мене трішки інша получилася кількість. Давайте ще раз тоді.

_____. Якщо можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, якщо...

Бабій.

Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Німченко, чуємо, за.

Новіков.

Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Дивіться, у мене 13. Просто погано дуже чути, бо ви пропускаєте. Погано чути. Я не розумію, коли пропускають окремих, хто не встигає сказати. Скільки у вас, давайте звіримо тоді.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене чомусь 12 виходить.

СОБОЛЄВ С.В. Дивіться, у мене минулий раз 13 ...*(Не чути)* Зараз ...*(Не чути)* чітко Власенко. Бо Власенко голосував, минулий раз було.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я просто не чув Власенка.

_____. Власенко не голосував ні перший, ні другий раз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Власенко, не голосував ні перший...

СОБОЛЄВ С.В. Ну, все тоді, 12 зупиняємося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 12 – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

І секретаріат, я прошу теж там допомагайте, бо дійсно бувають перебої з зв'язком і інколи не чуто. У мене, до речі, теж інколи чомусь поганий зв'язок тут.

Я бачу, колеги, ми пройшли це питання. Бачу, що у нас на зв'язку з'явився міністр фінансів Сергій Михайлович Марченко. Як я і говорив, ми запросили на засідання комітету у відповідності до рішення комітету міністра фінансів. Пане Сергію, вітаємо вас на засіданні Комітету з питань правової політики. У нас було запитання до міністра фінансів, наскільки я пам'ятаю той комітет, ініціатором цього питання був Максим Євгенович Дирдін.

Отже, пане Сергію, вітаємо вас на засіданні комітету. І, колеги, в кого є питання щодо міністра фінансів?

ДИРДІН М.Є. Пане голово, давайте я буду першим, тому що я є ініціатором.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, прошу, прошу. А потім, якщо у когось ще є, піднімайте руки.

ДИРДІН М.Є. Доброго дня! Дивіться, я просто поясню, чим була викликана моя пропозиція на комітеті запросити міністра фінансів на наш комітет. Це було 20 вересня, коли під час запитань до уряду міністр фінансів відповідав на питання народної депутатки Галини Третякової, і в його виступі були слова висловлені щодо прийняття судами рішень, які шкодять інтересам держави і розбалансовують бюджет. Я відреагував як народний депутат і член Комітету з питань правової політики у зв'язку з тим, що в суддівській спільноті було певне обурення з цього приводу, і є офіційно заява на сайті "Рада суддів України" з цього приводу. І я вважав за правильне для того, щоби в той період часу, коли це сталося, щоб ми могли запросити міністра фінансів і він міг би прокоментувати дані висловлення.

Окрім того, я візьму на себе право і зачитую із стенограми засідання Верховної Ради, це з офіційного сайту, слова міністра фінансів, в зв'язку з чим і стало це предметом нашого запрошення на комітет. Цитую: "Що варто було провести окреме обговорення, чому в нас такі рішення виникають, чому суди України приймають рішення, які фактично шкодять інтересам держави Україна, розбалансовуючи бюджет і створюючи передумови, коли ми не зможемо профінансувати базові потреби. Це окреме питання і я сподіваюся, що ви також дасте належну оцінку і таким рішенням", ну і так далі. У зв'язку з цим було прийнято рішення винести це питання на комітет.

Окрім того, я хотів би під час, коли будемо задавати запитання, щоби міністр фінансів міг прокоментувати, хотів би наголосити, що в травні цього року, будучи в службовому відрядженні у Львові на запрошення Ради Європи, ми якраз обговорювали оці питання щодо історичного боргу України. І представники Ради Європи зауважили, що парламент дев'ятого скликання, він є більш непопулістичним щодо прийняття законопроектів або законів, які не підкріплені фінансовою частиною. Це було відмічено представниками Ради Європи.

Але у зв'язку з чим приймаються, да, яким було минуле... законодавчі зміни з цього питання, ми теж знаємо. Але мені здається, що такі висловлення є лише такі, може, є певне, під емоціями були висловлені міністром фінансів України. І просимо це прокоментувати і щоб ми розвіяли ці всі сумніви і могли це питання врегулювати і далі зробити висновки і піти далі щодо взаємодії між законодавчою, виконавчою і судовою гілками влади.

Дякую за можливість виступити. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пане міністре, вам слово.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, я перепрошую, що я вриваюся в питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ВЛАСЕНКО С.В. Але в мене був поганий зв'язок. Я би просив мій голос зарахувати по попередньому питанню "за". Я знаю, що це рішення пройшло, але технічно, якщо це можливо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, не можемо, ну не можемо...

ВЛАСЕНКО С.В. Тим більше, щоб воно в протоколі прозвучало, в мене... Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, ми зазвичай так не робимо, так що.

Да, пане міністр, вам слово.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую. Шановні народні депутати, я розумію, що це питання викликало справедливе обурення з боку вашого комітету.

Я що хотів би в першу чергу сказати, що в моїх висловлюваннях, які я також зараз перед собою маю як стенограму засідання, дійсно може складатися враження про те, що я як міністр фінансів намагаюсь поставити під сумнів судові рішення, які приймають суди України. В мене не було таких намірів, немає таких заходів, і взагалі я вважаю, що коментувати судові рішення – це не є прерогатива міністра.

Я хотів прокоментувати наслідки цих рішень і хотів прокоментувати, те, чому ці рішення мають наслідки, це те, що я хотів прокоментувати. Тому що в будь-якому випадку ці рішення ми маємо виконувати, це немає навіть сумніву в цьому. І я з повагою відношусь до представників судової влади, я з повагою відношусь до тих рішень в тих умовах, в яких вони приймаються. Знову ж таки але це питання, чому мене обурило питання саме впливу на бюджет, тому що останнім часом доводиться стримувати велику кількість звернень громадян, які намагаються використати нинішній стан для того, щоб максимізувати свої вигоди, а враховуючи, що ми зараз дуже вразливі, мене це турбує, і я хотів би, щоб ви це знали, що це нас турбує.

Тому, якщо ви вважаєте справедливим мені дорікнути, я приймаю, я вибачаюсь за те, що я з трибуни Верховної Ради, можливо, поставив під сумнів ті рішення, які приймають суди України. Але разом з тим хотів попросити вашої допомоги у вирішенні тих питань, які зараз накопичилися в частині акумуляції рішень, які ми як держава Україна не в змозі виконати. Не в змозі виконати не тільки в мирний час, але і у військовий час взагалі виконати ці рішення ми не можемо.

Тому, можливо, така моя оцінка цих подій дозволить зняти цю напругу, яка є. Я знову ж таки ще раз підкреслюю, що я з великою повагою відношусь до вас і відношусь в цілому до судової системи України і жодним чином я не буду і не намагатимуся впливати на рішення, які можуть приймати незалежні суди.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Михайлович.

Мені здається, дійсно, що у нас дуже багато років різні політики, різні склади парламенту, Кабінету Міністрів України дуже любили роздавати різні соціальні гарантії, особливо перед виборами, які не підкріплювалися відповідними економічними, фінансовими ресурсами, і ми досі пожинаємо ті інколи досить популістичні рішення, і тим більше це складно робити під час війни, коли цілі і пріоритети в першу чергу стоять безпекові. І з цим спадком щось потрібно робити точно.

Сергій Демченко, прошу, вам слово.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Колеги, добрий день. Я, напевно, так само, як і голова комітету, хотів би підтримати міністра фінансів України. Тому що дійсно він, як і ми, на сьогоднішній день маємо складні умови виконання своїх обов'язків. Але відповідні обов'язки не зникають в незалежності від того, яких умовах ми з вами знаходимося.

В мене є розуміння того, що коли виникають судові рішення, то для цього є базис, тобто держава не виконує своїх обов'язків. Тобто, напевно, ми мусимо дивитися десь глибше, ніж просто якийсь популізм когось, да, а приймати, що є обов'язки держави, які мають бути... виконання яких має бути забезпечено кожною державною установою відповідно до їх компетенції. В даному випадку дійсно питання фінансування відповідних проблем, які потім виливаються у відповідні рішення судів. Тобто рішення судів – це наслідок невиконання обов'язків держави перед своїми громадянами в незалежності від того, як ці обов'язки виникли, вони існують згідно діючих законів, згідно Конституції, і держава мусить знайти можливості і ресурс на їх виконання.

Тому в мене питання до pana Сергій Марченка саме в цьому розрізі. Є діючі норми і чому на сьогоднішній день... чи планує взагалі змінювати політику Міністерство фінансів, Кабінет Міністрів у відповідних питаннях, тобто не доводити... не доводити відповідні обов'язки до стану невиконання з боку держави і виникнення права відповідних громадян України звернення до суду і, зрозуміло, захист з боку до цих прав і потім примусове стягнення з держави відповідних коштів? Щоб ми, в принципі, не доводили до цієї, не зовсім зрозумілої, ситуації, ми просто не виконуємо обов'язки і на які взагалі не закладаємо коштів. Десь так воно виглядає. Це в мене перше питання.

І в мене буде друге питання, якщо дозволите, я одразу пану Сергію. Скажіть, будь ласка, тобто ми розглянули проблему, коли Верховна Рада приймає відповідні рішення, які держава відмовляється виконувати. А є ще в нас проблеми, коли не Верховна Рада, а Кабінет Міністрів приймає відповідні рішення і держава відмовляється їх виконувати. Я веду розмову зараз про наявність заборгованості перед працівниками ССО, які відносяться до сектору безпеки і оборони. Ця заборгованість виникла внаслідок прийняття рішення саме Кабміном, відповідною постановою щодо їхніх доплат, і ця заборгованість на сьогоднішній день, мало чи багато, майже мільярд гривень. Вона на сьогоднішній день... підтвердження знову ж таки рішенням суду внаслідок того, що держава відмовилася виконувати ці обов'язки перед громадянами.

Будь ласка, ці два питання. Просто останнє питання, до речі, я підкреслив, позиція Президента остання була, що жодної якоїсь перепони для того, щоб виділяти гроші на сектор безпеки і оборони, у нашій країні не мусить бути під час війни. Просто це не корелюється з позицією Президента, я хотів би почути з урахуванням цього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, пане міністр.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую за запитання.

По-перше, якщо ви вже пішли в цю дискусію, окей, добре, я готовий. Популізм, знаєте, він має певні межі. І при всій повазі до вашого скликання, у вас, напевно, не було таких рішень, які ми не позабезпечували ресурсом, тому що у нас є ефективна взаємодія. Що не скажеш до попередніх скликань, до багатьох. Приймались рішення, які, дійсно, ніхто не зважав на фінансово-економічне обґрунтування, ніхто не зважав на позицію відповідного комітету, на позицію Міністерства фінансів до законопроектів, які приймались. Тобто приймались відповідні законопроекти, які були не підкріплені під нефінансовим ресурсом.

В результаті ми на сьогоднішній момент маємо повернути за рішенням судів 177 мільярдів гривень. 177 мільярдів гривень повернути з державного бюджету і виконати ті рішення, які, дійсно, ми їх заборгованість по соціальній сфері тільки закriamo.

Тому, звичайно, ми як Міністерство фінансів наша задача зберегти фінансову стабільність. Ми її виконуємо відповідно до функцій, які нам надала держава. Ми не збираємося цю функцію паплюжити і не виконувати. Тому що якщо ми зараз будемо забезпечувати виконання всіх соціальних зобов'язань, які ми наприймали, то в нас, вибачте, зупиниться не тільки фронт, в нас зупиняться, в принципі, будь-які притомні рішення. Ми будемо друкувати гроші, ми будемо просто паплюжити державу Україна. Чого ми не можемо як Міністерство фінансів допустити при всій повазі тих рішень, які приймали в попередніх скликаннях.

З приводу заборгованості ССО. Так, є у нас бюджетна програма, в межах цієї бюджетної програми будемо виконувати відповідні рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Власенко, рука піднята.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

Чесно кажучи, не хотів я виступати по цьому питанню. Але оскільки згадали попередні скликання, вибачте, змушений був взяти слово. У мене немає питань до міністра фінансів. Я розумію складність його позиції сьогодні в оперуванні коштами державного бюджету в такі складні часи і його дуже складну позицію в оперуванні цими коштами. Тут беззаперечно і ми Міністерство фінансів підтримуємо, хоча теж вказуємо на те, що є додаткові джерела, які можна, на наш погляд, було б використати. Але мова не про це. Насправді підняте сьогодні питання, воно є, і колеги про це говорили, воно є значно більш широким, воно є значно більш широким. Насправді суди не повинні захищати державу, суди не повинні захищати щось інше. Суди повинні захищати тих, чий права порушені. І якщо порушником виступає держава, то судові рішення буде проти держави, і це логічно.

На жаль, у нас багато-багато років – і, до речі, в самій судовій системі теж, - домінував принцип, що вони захищають державу. Ну, я, повірте, багато, багато, багато, багато разів чув від суддів різних юрисдикцій, з різних справ, що "ось ми тут захистили інтереси держави". Та не ваша робота - захищати інтереси держави, шановні судді, при всій повазі і до вас теж. Ваше завдання – забезпечувати дотримання закону і захист прав

тих, чий законні інтереси порушені, і відновлювати ці законні інтереси максимально ефективно, в максимально розумні строки, у максимально спрощеній процедурі, як це дозволяють відповідні процесуальні кодекси. Але, я кажу ще раз, це велика дискусія і велика роз'яснювальна робота, яку нам всім, в тому числі як парламентарям, треба проводити, для того щоб і суспільству пояснювати, що не захищає суд державу, не захищає суд чиновника, не захищає суд депутата, не захищає суд... суд захищає порушені права і відновлює ситуацію, яка була до порушення тих чи інших прав.

Що стосується попередніх скликань. На моє глибоке переконання, при всій повазі до позиції Ради Європи, але це не мандат Ради Європи – визначати рівень популістичності чи непопулістичності прийняття рішень українським парламентом. І мені дуже було б цікаво подивитися на цю людину, яка це сказала, з Ради Європи. Ну, говорю це як людина, яка 15 років працює в установах Ради Європи. Це не їхня справа – давати такі оцінки українську парламенту. При всій повазі до моїх колег, які присутні зараз, я вважаю, що це скликання найгірше, найгірше. Найгірше із тих, в яких я мав честь брати участь. Найгірше.

Тому, ще раз кажу, я би запропонував, пане голову, можливо, я розумію, що ми зараз працюємо в більш гібридних форматах, але, можливо, нам треба подумати про те, щоб це питання, яке справедливо підняв пан Максим Дирдін, що не повинні суди захищати державу. Так давайте, може, про це поговоримо в якомусь більш широкому колі, давайте, може, проведемо круглий стіл з цього питання, давайте, може, запросимо суддів, давайте, може, запросимо інших зацікавлених осіб для того, щоб врешті-решт всі зрозуміли, що суди не захищають державу, це не їхня робота. Це не їхня робота. Їхня робота – захищати ті права і відновлювати ті права законні, права і інтереси, які були порушені під час тих чи інших справ.

А до міністра фінансів, єдине що, я би хотів звернутися із проханням все-таки знайти можливість дофінансувати судову систему в такий спосіб, особливо мова йде про апарат судів, знайти можливість дофінансувати так, щоб реально люди могли працювати, і спробувати знайти ресурс, я підкреслю ще раз, в цей складний час ми всі розуміємо пріоритети, ми всі розуміємо, що стоїть на першому місці, що на другому, що на третьому, що на 125-му, але ця проблема існує і, напевно, її теж треба буде вирішити. Ще раз підкреслюю, питань до міністра у мене немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

ДИРДІН М.Є. Дозвольте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу, Максим Євгенович. Потім я тоді завершу.

ДИРДІН М.Є. Я хотів би ще звернути увагу, що сьогодні, на жаль, багато скарг від громадян України знаходяться в Конституційному Суді. І їхня найвелика питома це по соціальним питанням. І тут ми дійсно маємо розроблювати і приймати законодавчі зміни, які не будуть пустими, які не будуть мати змогу фінансово підкріплені і не бути такими гаслами. І сьогодні, коли парламент приймає законодавчі зміни, виходячи з реальних подій, що відбуваються в Україні, війна, жорстке або дбайливе витрачання бюджетних коштів, воно створює певні тези в наші зміни прийняття законів, які вже є теж зараз предметом конституційного контролю в Конституційному Суді України.

І я думаю, от щоби ми більше не мали такої можливості обговорити такі питання, ми маємо працювати консолідовано: і законодавча, виконавча і судова гілки влади. А тому стосовно, я хотів би відреагувати на слова Сергія Власенка стосовно обговорення, – уже були такі обговорення, ми проводили це на комітеті, Комітет з питань соціальної політики, стосовно отаких-от історичних боргів України, держави перед населенням. І тут є дійсно слухна пропозиція, можливо, це треба зробити об'єднане таке обговорення Комітету з питань правової політики, соціальної політики із залученням міністерств, які дотичні до цього питання, і це теж буде правильним.

І мені здається, щоби ми могли вийти з цієї ситуації, мабуть, або це на рівні законодавчих змін, могли б поставити тут крапку. Але має це бути разом з трьома гілками влади, щоб потім законодавець прийняв зміни, а потім судова гілка влади сказала, що тут була помилка. А тому така пропозиція є цікава і має право на життя.

Так що, пане голову, можете взяти цю ініціативу на себе, щоб провести таке широке обговорення із залученням кількох комітетів і міністерств з цього питання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Євгенович.

Да, Комітет з питань правової політики завжди був майданчиком і фаховим майданчиком, де ми вміли знаходити компроміси між державними органами влади і між громадським сектором, да, і професійним середовищем. Я сподіваюсь і впевнений, що ми таким майданчиком, власне, і залишимося.

Сергій Власенко, рука піднята, ви щось додати хотіли?

ВЛАСЕНКО С.В. 30 секунд, 30 секунд, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте я вже резюмую.

ВЛАСЕНКО С.В. Да-да. Насправді дуже важливий аспект, який був піднятий, – це відповідальність парламенту за прийняття його рішень. І, приймаючи кожне рішення, ми повинні бути свідомі того, що будь-яка подальша зміна, вона може призвести до шалених-шалених втрат в тому числі і державного бюджету. І коли ми встановлюємо захмарні заробітні плати відповідними законами, а потім вносимо в ці закони зміни і зменшуємо ці заробітні плати, ми повинні розуміти, що насправді це зможе призвести до подальших позовів, які будуть обґрунтованими, які суди змушені будуть, дотримуючись закону, задовольняти. Потім, не дай бог, це прийде в Раду Європи, Рада Європи нам розкаже про популізм, хай вони краще нам розказують про виконані рішення ЄСПЛ. Далі воно прийде в ЄСПЛ і далі ми змушені будемо через певний строк виплачувати ці кошти людям, але уже в рамках виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Тому це дуже важлива теза – відповідальність парламенту за прийняті рішення і ця відповідальність стосується всіх скликань: і попередніх, цього і всіх інших. Тому на це теж треба звернути увагу, на цей аспект теж треба глянути. І, приймаючи кожен закон, ми повинні це розуміти і тримати в голові, що, приймаючи сьогодні рішення, якщо завтра ми його змінимо, то це може бути підставою для подальших судових позовів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Колеги, тоді завершуємо це обговорення. Сергій Михайлович, пане міністре, хочу від імені комітету вам подякувати за те, що ви з'явилися на засідання комітету. Я не знаю як у інших, чув про проблеми, але, здається, на засідання нашого комітету, коли ми запрошуємо когось, то всі з'являються. І дякую, що знайшли можливість також з'явитись і виконати, власне, і проявити відповідну повагу і до парламентарів, і до інституції парламенту, і відповідно до комітету.

Насамкінець, звичайно, я не можу не торкнутися теми так само, як і мої колеги, заробітних плат і грошового забезпечення в першу чергу апаратів суддів. Хотілося б, щоб при і голосуванні, при формуванні бюджету, ми бачили вже подану версію бюджету, але і при подальшому виконанні бюджету ми це питання не залишали без уваги і за можливості знаходили кошти для того, щоб збільшити рівень грошового забезпечення в першу чергу апаратів судів. На жаль, ми бачили, що Міністерство фінансів не підтримало ідею встановлення і закріплення окладів і умов оплати праці державних службовців окремою

Постановою Кабінету Міністрів України, що було у відповідних висновках нашого комітету, хоча для іншого сектору безпеки і оборони, а також для прокуратури це залишилось в тій редакції, яку представило Міністерство фінансів, і нам видавалось, що це логічно для окремої гілки влади, але я сподіваюсь, що ми знайдемо компромісні рішення і можливості все ж таки збільшити рівень заробітної плати для працівників апаратів судів, щоб вона була ну хоч адекватно конкурентною. Тому що насправді навіть в нашій Конституції встановлено, що навіть під час воєнного стану не може бути обмежено право доступу до правосуддя, і це не просто так. Тому, можливо, коефіцієнти, грейди, коли будуть затверджуватись, ми би просили, мабуть, врахувати це також при формуванні відповідної фінансової політики на наступний рік.

Пане міністре, дякую за участь в засіданні комітету.

МАРЧЕНКО С.М. Дякую вам. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І я сподіваюсь, ви почули наші пропозиції до бюджетної політики.

МАРЧЕНКО С.М. Так, звичайно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, тоді переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Це проект Закону про внесення змін до розділу III "Прикінцеві положення" Закону "Про лобювання" (реєстраційний 12120), внесений нашим колегою народним депутатом Стефанчуком Миколою Олексійовичем. І альтернативний до нього, внесений нашим колегою народним депутатом, заступником голови комітету Павлішем Павлом Васильовичем.

Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначених законопроектів.

ДИРДІН М.Є. Дякую.

Підкомітет провів обговорення даних законопроектів, було обговорено проект висновку. Проектом висновку пропонується прийняти законопроект до першого читання, це законопроект 12120 авторства Миколи Олексійовича Стефанчука. Зрозуміло, що 12120-1 – відхилити. Так само пропозиція включити до порядку денного ці законопроекти.

Окрім того, проектом висновку пропонується застосувати статтю 116 і звернутися до Голови Верховної Ради із цією пропозицією, щоб ми могли у випадку прийняття законопроекту в першому читанні його доопрацювати в контексті тих питань, які стоять, це на забезпечення створення та функціонування реєстру прозорості.

Окрім того, я хотів би звернути увагу членів комітету, що законопроекти були зареєстровані в зв'язку із листом НАЗК, тому що є певні труднощі, про які керівник НАЗК Віктор Павлушик сам про них розповість більш детально з цього контексту. То я завершую і пропоную уже на комітеті визначитися, хто буде доповідачем від комітету.

Доповідь завершив. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Євгенович.

У нас є на засіданні комітету, так само з'явився Голова Національного агентства з питань запобігання корупції пан Віктор Павлушик, тому я би пропонував надати йому слово щодо позиції по цьому законопроекту, по цих двох законопроектах, і, власне, необхідності. Вам слово.

ПАВЛУШИК В.В. Доброго дня! Голова Національного агентства з питань запобігання корупції Павлушик Віктор.

Дуже важливе для нас питання. Для необхідності якісного відпрацювання та створення Реєстру прозорості, який... проведено комплексну роботу, залучено допомогу наших донорів, проведено з ними максимальну роботу з приводу розробки техніко-економічного обґрунтування та проведено торги. Першого листопада було підписано договір, відповідно до самого початкового етапу співпраці з донором було озвучено питання з приводу того, що розробка реєстру буде тривати щонайменше шість місяців. По договору передбачено цей термін розробки шість місяців, ми очікуємо на якісне виконання розробником і створення Реєстру прозорості. Тому це питання і так є нагальним і необхідним для того, щоб якісно виконати роботу та запустити Реєстр прозорості в хорошому його вигляді.

Підтримуємо обидва законопроекти, свою позицію висловили в письмовому вигляді, направили на адресу комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чи є необхідність обговорювати дане питання? Сергій Демченко, прошу, вам слово.

ДЕМЧЕНКО С.О. В мене декілька питань до пана Віктора, якщо дозволите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Напевно, перше питання загального характеру, щоб зрозуміти взагалі причини виникнення відповідної ситуації. Тобто ми розуміємо наслідки, я не розумію причин. Відповідно до історії цього питання, воно, і насамперед прийняття відповідного законопроекту, воно було погоджено, ініційовано, активно опрацьовувалося з боку НАЗК, і саме строки, встановлені на запровадження відповідного реєстру, були також, в принципі, ініціативою НАЗК. І саме те, що цей реєстр буде... стримачем цього реєстру, це була позиція НАЗК. Тобто як так сталося, що НАЗК не встигло реалізувати свої обов'язки, які вони, в принципі, взяли, ви взяли, попереднє керівництво в даному випадку, да, на рівні держави? Тобто в чому реальні причини? Це перше питання.

І в мене друге питання. Також прокоментуйте, ви сказали, що ви підтримуєте обидва законопроекти. Наскільки я розумію, вони відрізняються виключно строками, на які відтермінуються запуск відповідних реєстрів і набуття чинності відповідних положень закону. Я, наприклад, прихильник тоді, якщо обидва законопроекти підходять для НАЗК, тобто строки, зазначені в них, я брав би законопроект, який передбачає менший строк, щоб держава більш відповідально відносилася, не встановлювала собі якісь люфти незрозумілі.

Будь ласка, два питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, пане Вікторе.

ПАВЛУЩИК В.В. Так, дякую.

Перше питання. Так, вірно зазначили з приводу того, що як брали зобов'язання і ким бралися зобов'язання, по факту можу сказати, в принципі, пройтись максимально по хронології. Найпершою звичайно, причиною є те, що окрім прийняття закону для створення реєстру важливим елементом є це фінансування для наявності можливостей його закупівлі. Такого фінансування з самого початку передбачено не було. Одразу після підписання закону та вступу його в дію 14 березня, 27 березня було написано звернення до наших донорів, які ...*(Не чути)*, які розглядали питання та погоджували нам можливість. Ними було підтверджено... Якщо пройтись повністю по хронології, 05.04 повідомлено про готовність, 17.05 заключено меморандум, договір про співпрацю з донором DAI. У подальшому 25.06 було затверджено техніко-економічне обґрунтування, і

в подальшому 30.07 одразу проєктом DAI було оголошено торги. Вони були завершені в жовтні місяці і 1 листопада заключено договір. Тобто воно йшло все, в принципі, по хронології.

Якби це були кошти державного бюджету, це можна було провести по процедурі, так, це було би трошечки швидше. А так в цій ситуації було використано можливості наших донорів, в яких є теж своя процедура, в яких є також необхідність погодження через головний офіс ... *(Не чути)* у Вашингтоні при наданні цієї допомоги. І таким чином реальні строки виконання договору і можливостей створення самого реєстру прозорості були відтерміновані.

З приводу другого питання про законопроекти, це вже на розсуд комітету було подано і один, і другий з різними термінами. Ми як по першому строку, так і по другому плануємо це встигнути. І ваше зауваження, в принципі, є логічним, але, звичайно, на розсуд комітету, який буде голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, все, немає більше необхідності обговорювати це питання?

Ще я би додав дещо. Я є керівником цієї групи робочої по Закону по врегулюванню діяльності лобістської в Україні, я можу сказати, що коли ми приймали цей закон, у нас перед цим була дискусія з політичними силами і з бізнес-асоціаціями з багатьма, ми одразу говорили про те, що ми приймемо цей закон, але продовжимо... Ну, ви пам'ятаєте, що він був одним з наших... це було частиною рекомендацій Європейської комісії, тому ми мали обмежені строки на його прийняття, вносив це уряд і так далі, не хочу далі нагадувати хронологію, були обмежені в часі для прийняття його. Але ми одразу домовлялися, що ми продовжимо опрацювання правового регулювання лобістської діяльності в Україні і з громадськістю, з бізнес-асоціаціями, з професійним середовищем, із представниками Національного агентства із запобігання корупції, а можу сказати, що робоча група працювала досить плідно весь цей час, і ми маємо вже певні узгоджені пропозиції у вигляді законопроекту ще незареєстрованого. Цей законопроект ми направили на аналіз до Європейської комісії для того, оскільки це було, власне, як я сказав, однією з частин рекомендацій Європейської комісії для того, щоб максимально врахувати, скажімо, всі і бачення всіх стейкхолдерів в цьому процесі, і наші зобов'язання певні. Тому зараз він знаходиться, оці пропозиції, в Європейській комісії, відповіді ми ще не отримали. Але в межах цієї робочої групи станом на сьогоднішній день була проведена досить плідна робота. Це я членів комітету в першу чергу поінформував про діяльність робочої групи.

Що стосується двох різних термінів, єдине, що я сказав, знаєте, на мій погляд, все ж таки краще зупинитися на строку 1 вересня, тобто так, як в основному законопроекті, по-перше, щоб вже точно встигнути завершити і відтестувати відповідне програмне забезпечення і реєстр, і для того, щоб і наші все ж таки люди, суб'єкти, юридичні особи змогли все ж таки підготуватися до введення в дію цього законопроекту, введення в дію реєстру, бо наступного дня вже настануть певні зобов'язання по цьому реєстру.

І плюс додатково, що так, як я сказав, вже підготовлений правильний текст законопроекту до другого читання, він проходить експертизу Європейської Комісії. Очевидно, робоча група представить його і членам комітету, хто не долучався до роботи цієї робочої групи перед реєстрацією, щоб ми спільно мали змогу його обговорити, певні деталі, буде зареєстрований і буде певний законодавчий процес. От щоб все це узгодити і дати можливість все ж таки всім людям перед цим, всім суб'єктам ознайомитись зі всіма правилами і спокійно запусити його, все ж таки зупинитись на 1 вересні. Таке моє бачення.

Тут підняті руки у колег. Павло Васильович Павліш, потім Сергій Власенко.

ПАВЛІШ П.В. Дякую, колеги.

Вітаю всіх. Дійсно, приймав неодноразово участь у роботі робочої групи. Дякую ініціаторам, і Тимуру, і Денису Вячеславовичу, і всім учасникам. Дійсно, Закон про лобізм, на сьогоднішній день ми бачимо багато-багато відгуків від бажаючих прийняти участь у ньому і з боку майбутніх лобістів, і з боку державних органів є питання.

Я подав даний законопроект дійсно з тим, щоб скоротити цей термін кінцевий, але хочу зазначити, що даний законопроект він, що мій, що Миколи Олексійовича, він говорить про те, що це кінцевий термін. Тобто НАЗК, якщо раніше впорається із своєю задачею, вони можуть і необов'язково чекати там 1 вересня або 1 липня, або іншої будь-якої дати. Тому, думаю, що якщо буде розроблена ця програма, вона буде протестована успішно, введена в дію, то ми побачимо вже реалізацію даного закону набагато раніше. Тому я в цьому плані дякую НАЗК за активну участь.

І хочу сказати, що дійсно після прийняття нами Закону про лобістську діяльність ми вже бачимо, що треба буде вносити зміни до основного закону, і тому я буду підтримувати, як то кажуть, немає значення, мій законопроект буде прийнятий або Миколи Олексійовича, тому що я впевнений, що... Але для того, щоб ми більше мали строку і НАЗК мали більше строку для того, щоб потім, якщо там десь пару днів буде якась різниця, то давайте, може, дійсно підтримаємо Миколи Олексійовича законопроект,

а будемо розуміти, що НАЗК, якщо впорається раніше, то вони введуть його в дію відразу, як тільки буде така можливість.

Тому не наполягаю, колеги, на прийнятті свого законопроекту, я буду підтримувати Миколу Олексійовича. Хоча була така дійсно пропозиція, щоб скоротити цей термін, а зараз бачу, що нам... бо поступили від різних юридичних осіб, організацій, які хочуть займатися лобістською діяльністю, пропозиції щодо змін до основного закону. Тому будемо чекати, коли ми отримаємо відповідь від наших партнерів щодо того, як вони бачать це. Тому що ми чекали ще і прийняття даного закону і в європейському співтоваристві, я так розумію, що поки ми йдемо попереду щодо цього.

Тому дякую і прошу підтримати також законопроект Миколи Олексійовича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

Я спробую дуже коротко. Я обожаю засідання нашого комітету, особливо коли ми попереднім питанням розглядаємо відповідальність за прийняття рішень, в тому числі і цим парламентом, і говоримо про те, що цей парламент самий відповідальний парламент за прийняття рішень, а наступним питанням обговорень відтермінування певних норм закону, тому що хтось там щось не встиг, хтось з кимось не домовився, бюджет не виділив кошти і так далі, і так далі. Бо це, виявляється, попереднє там керівництво щось не так робило чи так, я не знаю. Я не зовсім, до речі, зрозумів, попереднє керівництво НАЗК так робило чи не так. Я розумію політично коректний виступ пана Віктора так, щоб не наїжджати на попереднє керівництво, а з другого боку, щоб сказати, що це не я винуватий, воно якось так виглядає.

Тому, я ж кажу ще раз, колеги, я ще раз наголошую, приймаючи будь-які рішення, ми повинні розуміти наслідки цього рішення. А не так, як ми робимо зазвичай, в цьому скликанні особливо. Коли ми приймаємо рішення, а потім через 3 місяці його відтермінуємо чи вносимо туди зміни і так далі, і так далі.

Тому от я тільки хотів про це сказати і звернути вашу увагу, що це черговий приклад того, як цей парламент, на жаль, приймає рішення, які він вимушений потім в подальшому змінювати, причому без якихось конкретних об'єктивних причин, а по суб'єктивних причинах. Тобто всі ці строки можна було прорахувати заздалегідь, розуміючи, що ви хочете... ви, я звертаюся до НАЗК зараз, хочете отримати кошти не від бюджету, а від донорів. Це ж було зрозуміло від початку, що це не будуть кошти

бюджету. Прорахувати це все заздалегідь можна було, ви ж розумієте процедури. Знову ж це питання риторичне, воно не потребує відповіді, шановний пане Голово НАЗК. Тобто НАЗК, зрозуміло, що як це буде відбуватися, але знову ж таки сталося.

Хотілося, як казав класик політичний, на жаль, вже покійний, "хотіли як краще, а вийшло як завжди". Тому я за те, щоб у нас не було так часто як завжди, а щоб все-таки ми робили як краще.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, якщо дозволите, я відреагую все ж таки і виступлю тут якраз на захист парламенту, і комітету.

ВЛАСЕНКО С.В. І НАЗК треба деколи захищати, я з вами погоджуюся.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дуже добре пам'ятаю хід опрацювання і обговорення, і на підкомітеті, і на комітеті того законопроекту. Я пам'ятаю, від представників НАЗК навіть строки на створення реєстру, на початку говорилося про 3 місяці, у що я особисто не вірив, 4 місяці, знаючи, скільки створюється публічний реєстр. І, більше того, якщо ви пам'ятаєте хід обговорення, і це, я впевнений, є в стенограмах, що цей строк, а він навіть більше 3-4 місяців, який ми встановили, встановили до кінця року, тоді представники НАЗК говорили, що це є абсолютно строк виконуваний, достатній і так далі. Тобто ми навіть з запасом брали. Тому рішення парламенту в цій частині було абсолютно виважене, я можу сказати. Інше питання, що парламент не відповідає за його реалізацію, а відповідає виконавча гілка влади. Отут вже питання. Але парламенту в цій частині...

ВЛАСЕНКО С.В. Так давайте подумаємо, пане голово, як наказати тих, хто не дотримується слова. Це ж теж якась має бути відповідальність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, ну, ми ж Комітет з питань правової політики, ми один одного поважаємо, не перебиваємо, правда?

ВЛАСЕНКО С.В. Коли як, по-різному у нас буває.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, здебільшого, в основному.

ВЛАСЕНКО С.В. Здебільшого, да, погоджуюсь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому тут парламент і комітет... точно дорікати йому не можна, я думаю.

ВЛАСЕНКО С.В. Ну, але тоді, якщо ви закінчили пане голову, але тоді, ну, давайте тоді якимось, я не знаю, тоді давайте притягати до умовної якоїсь, я не знаю якої, відповідальності, чи як. Давайте щось з цим робити. Ну, якщо приходять представник державного органу...

_____. Общественное порицание.

ВЛАСЕНКО С.В. Все, що завгодно. Ну, колеги, дивіться, НАЗК ж нам з вами не робить общественное порицание, коли ми робимо помилки в деклараціях. Вони ж нам не роблять общественное порицание, вони ж нас беруть за вухо, жорстко, за вухо – і до цугундера. Ну, і вони праві в цьому, тут нема жодних питань, це їхня компетенція, це їхня робота. Але коли вони б'ють в штангу, причому з розбігу, і так сильно, ну, так давайте щось з ними робити. Ну як, послухайте, ну, ми як депутати відповідаємо за кожному кому в своїй декларації, а НАЗК не відповідає за ті зобов'язання, які воно на себе бере. Знову ж таки, це не претензія до, там, до діючого голови НАЗК чи до когось із співробітників - це претензія до інституції, до інституції. Якщо ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, у вас зі зв'язком... Але суть, мені здається, ми зрозуміли виступу Сергія Володимировича.

Павло Васильович Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Колеги, нагадаю, що коли ми приймали закон, коли він ще був законопроектом, то ми розуміли, що ми, як-то кажуть, тут першопрохідці і ми будемо в нього вносити зміни, можливо, дійсно, до кінця там якісь терміни не були прораховані. Але крім терміну саме набуття цього реєстру, у нас є ще, дійсно, зміни до самого законопроекту основні, які ми обговорювали на робочій групі. І ці зміни, вони не менш важливі, які говорять про те, що навіть якщо зараз був би реєстр, то закон сам по собі не запрацював би нормально, а він має такі деякі вади, які треба нам усунути. Тому, я думаю, що тут, якщо одне на інше вже наклалося, то більш логічно і правильно було б не шукати тут крайніх, а зробити наше домашнє завдання яке ми вже зробили в більшості, і внести зміни до закону, і в тому числі і щодо термінів.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане Павле, при всій повазі – це не пошук крайнього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, у вас щось... чи вже в мене щось...

ВЛАСЕНКО С.В. Я кажу, чути нормально зараз?

ПАВЛІШ П.В. Чути.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Ні, це не пошук крайнього. Але колись мене в дитинстві навчили, що за свої слова треба відповідати.

ПАВЛІШ П.В. Так, а Новіков...

ВЛАСЕНКО С.В. Ні, почекайте, питання не в Новікову, Іваненку, Петренку, Сидоренку чи комусь іншому. Є інституція, яка в особі уповноваженої особи, вибачте за тавтологію, взяла на себе відповідальність. Я ж кажу ще раз, тому у мене немає претензій до керівника, ми зараз говоримо про інституцію. Я кажу ще раз, цю інституцію не обходить чого ви, пане Павле, зробили помилку в своїй декларації. Їх же це не обходить і вони праві в цьому. А чого ми повинні входити в їх ситуацію. Я за те, щоб в державі кожен відповідав за те, що він на себе взяв. Взяв ти на себе розробку цього реєстру в такі-то строки, публічно це зафіксовано, то неси відповідальність, не зробив – неси відповідальність, зробив – отримай подяку. Тобто а так, що, ще раз підкреслюю, ми не шукаємо крайнього, але до тих пір, поки в державі не буде вибудована система відповідальності за ті заяви, за ті зобов'язання, які хтось на себе брав, нічого в нас не буде. Бо кожен раз ми будемо говорити: ой, вибачте, як в старому анекдоті, "ой, извини, не смогла". І це все вже нагадує не роботу державних інституцій, а якісь, знаєте, змагання по обіцянках.

Тому я скажу ще раз, так, у нас нема зараз законодавчого механізму таку відповідальність застосовувати, але давайте, ну давайте про це говорити, давайте про це думати. Це все нав'язно нашим попереднім питанням – відповідальність за прийняті рішення. І абсолютно справедливо і правильно це було сказано: відповідальність Верховної Ради за прийняті рішення. Не було в нас 3 роки ВРП – відповідальність, не працювала 3 роки ВККС – відповідальність. Сплачували в цей час суддям, яких не могли звільнити, заробітну плату? Да, да. Якби не сплачували, вони б пішли в суд і тоді були би

чергові судові рішення про виплати, а хтось би говорив, що ось дивіться, державу грабують.

Тому це все відповідальність. Давайте говорити про те, що кожен на своєму місці повинен нести відповідальність за якість своєї роботи – раз, і за те, що він обіцяв зробити, – два. От і все, я ще раз кажу, воно не стосується там конкретного питання і конкретного НАЗК, і конкретно Голови НАЗК. Це загальне питання, якого, на жаль, нам абсолютно чітко в державі не вистачає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги...

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, а можу я закінчити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да-да, прошу. В мене зв'язок, періодично щось зі зв'язком, підвисає, тому я інколи...

ПАВЛІШ П.В. Дійсно, я погоджуюсь з тим, що має бути відповідальність будь-якого суб'єкта в державі за їх роботу. Тут тільки питання в тому, що з якого початку терміну починати цю відповідальність використовувати, притягувати до відповідальності. Тому що, якби в нас дійсно всі сторони...

ВЛАСЕНКО С.В. Як каже Фріс, 10 років назад.

ПАВЛІШ П.В. ...державні були 30 років відповідальними за те, що вони роблять, то я думаю, що ми б зараз жили би у зовсім іншій країні. По-перше.

По-друге. Дійсно, ще раз кажу, що у нас є крім строків ряд питань до самого законопроекту. Ми його коли приймали, ми говорили про те, що нам потрібно буде його доопрацювати, щоб він працював дійсно добре. І ці доопрацювання, які зараз ми обговорювали на робочих групах, ми їх обговорювали якраз вже із тими, хто буде застосовувати цей законопроект, і НАЗК, і організації, які хочуть займатися лобістською діяльністю, і фактично компанії, які на сьогоднішній день зацікавлені в роботі цих лобістів, і держава.

Тому я буду просити колег підтримати даний законопроект і наголосити на тому, що про те, що ми будемо вносити ці зміни, ми ще домовлялися, ще коли перший законопроект ми голосували. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Микола Олексійович Стефанчук. Колеги, і давайте переходити до голосування.

СТЕФАНЧУК М.О. Я дуже швидко. Насамперед я хочу подякувати пану Сергію Власенку. Абсолютно вірно він говорив, що ми повинні розуміти, що за невиконання норми закону має наступати відповідальність. Зрозуміло, що тут ми потрапили в таку ситуацію, коли є норма без відповідальності, і пропоную якимось, можливо, поміркувати над механізмом, щоб в майбутньому, коли Верховна Рада приймає закони, ми разом з вами голосуємо, говоримо: такому-то, такому-то органу встановити такі-то, такі-то строки. У випадку, якщо ці строки не будуть дотримані, і застосувати якусь форму юридичної відповідальності. Я думаю, що це буде класно, ефективно...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вас не чути, Микола Олексійович, вас не чути.

СТЕФАНЧУК М.О. Тому пропоную, так, так, зараз підтримати цей законопроект і...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Олексійович, вас не чути. Ви в русі, здається, знаходитесь, краще зупиніться.

СТЕФАНЧУК М.О. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. На жаль, не чути.

Так, колеги, ми завершили обговорення даного питання. Я сподіваюся, що досить швидко ми отримаємо відповідне бачення Європейської комісії, продовжимо тоді більш широкий законопроект. Я думаю, що представимо його для членів комітету, проведемо обговорення, потім вирішимо питання із його реєстрацією і закликаю НАЗК продовжувати теж активно працювати в межах цієї робочої групи, що підтверджую, було і до цього.

Так, колеги, переходимо до голосування за запропонований проект рішення. Нагадаю, це основний рекомендується законопроект, прошу підтримати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, і доповідачем, колеги, доповідачем від комітету. Колеги, оскільки Максим Євгенович Дирдін як голова профільного підкомітету сказав, що давайте визначимо пізніше. Якщо немає заперечень, давайте я буду доповідачем по цьому законопроекту в парламенті. Добре?

_____ . Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Бабій, прошу.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич. Князевич!

Маслов – за.

Німченко. Німченко!

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш. Павліш!

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу...

СОБОЛЄВ С.В. В мене 12.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, я включився. Я – утримався, з вашого дозволу.

СОБОЛЄВ С.В. 12 – за, 1 – утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Співпало.

СТЕФАНЧУК М.О. Пане Сергію, а я вас так гарно підтримував!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але вас було погано чути.

Сергій Владиславович, співпало, тобто рішення прийнято.

Дякую, колеги. Тоді переходимо до наступного питання нашого порядку денного.

Пане Вікторе Павлушик, здається, ви були тільки по цьому законопроекті, тому дякую. Якщо маєте бажання продовжити приймати участь на комітеті, то, будь ласка, якщо маєте інші важливі справи, в тому числі і створення реєстру, то, будь ласка, дякуємо вам за участь в сьогоднішньому засіданні.

Так, переходимо до наступного нашого питання порядку денного, це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо особливостей складання кваліфікаційного іспиту (реєстраційний номер 11425-д).

Прошу співголова профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги, підкомітет з питань правосуддя розглянув висновок і пропозиції до законопроекту, просить комітет їх підтримати. І ми всі знаємо, яка зараз ситуація у Вищій кваліфікаційній комісії склалася якраз з іспитами щодо когнітивних здібностей програми, яка почала використовуватися, вона не зовсім запрацювала. Я думаю, пан голова у нас присутній, він зараз нам також про це доповість. Тому я думаю, що цей законопроект він значно полегшить долю і прискорить час на складання іспитів і залучення нових суддів до судів апеляційної інстанції, до ВАКС, до Апеляційної палати ВАКС, тому прошу також підтримати.

Дякую. Доповідачем прошу визначити голову комітету або мене, як комітет визначить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Так, у нас на засіданні присутні, я бачу, представники Вищої ради правосуддя і Вищої кваліфікаційної комісії суддів з цього питання. Я би пропонував, шановні колеги, спочатку надати слово представникам Вищої кваліфікаційної комісії суддів, вони більшу частину, скажемо так, добору здійснюють і зокрема когнітивне тестування на рівень когнітивних знань, я вже навіть боюсь помилитись в термінах.

Тому Вища кваліфікаційна комісія суддів, вам слово. Хто від вас?

_____. Дякую.

Доброго дня, колеги. Я коротко доповім нашу позицію. Щодо законопроекту, щодо прохідного бар'єру по когнітивним тестам і щодо вдосконалення процедури добору ми вже перед цим ці питання обговорювали, позицію комісії ми представляли, на питання давали відповіді. Тому якщо будуть інші питання, звісно, ми готові відповісти. Я би хотів більше зараз приділити увагу нашій ініціативі щодо тестування з української державності, історії української державності. Ми звернулись з відповідним листом до комітету з відповідними пропозиціями, вони обумовлені тим, що, по-перше, в комісії є єдине розуміння до тих конкурсних процедур, які наразі вже тривають. Тобто це конкурс в апеляційну інстанцію, конкурс у Вищий антикорупційний суд і Апеляційну палату Вищого антикорупційного суду. В цих конкурсних процедурах тестування з історії української державності не застосовується, це передбачено і нашими рішеннями. Так, ми комунікували цей конкурс і такі очікування є і у учасників цих конкурсних процедур.

Важливо підкреслити, що тут у нас є спільне розуміння і спільне бачення цих процедур з нашими міжнародними партнерами. Два дні тому ми провели чергову зустріч з ними, проговорили ці моменти для того, щоб упевнитись, що у нас є спільне розуміння. І USAID, Право-Justice, IDLO – три базові проекти, які підтримують нашу діяльність, вони підтвердили, що вони так само розуміють перебіг конкурсних процедур і погоджуються з нашою позицією, поділяють нашу позицію, що в цих конкурсних процедурах не повинно застосовуватись тестування з історії української державності.

Також хотів би звернути увагу, що відповідні аналогічні положення передбачені і в положенні про проведення кваліфікаційного іспиту, які ми затвердили в цьому році, в 24-му році, це положення було публічно обговорено, воно було надіслано і органам влади відповідним, і громадським організаціям, і міжнародним нашим партнерам, всі погодилися з його нормами. І, зокрема, це положення передбачає, що не застосовуються, не застосовується тестування з історії української державності в тих процедурах, які розпочалися, рішення щодо початку яких було прийнято комісією до вступу в силу норм закону, які передбачають проведення тестування з історії української державності.

Відповідно наразі виникає дещо неоднозначна ситуація, певний рівень правової невизначеності є у зв'язку з тим, що є ризик того, що може бути кваліфіковано застосування норм закону і застосування наших локальних актів не зовсім вірно і є певний ризик оскарження відповідних процедур.

Саме тому з метою уникнення таких ризиків, з метою забезпечення сталого перебігу процедур конкурсних, ми звернулись до парламенту з пропозицією, до комітету, з пропозицією внести відповідні зміни і більш точно врегулювати відповідні відносини, щоб була зрозуміла однозначна позиція щодо тих конкурсних процедур, які наразі вже

тривають, норми закону про застосування тестування з історії української державності не застосовуються.

Нам здається, це додасть ефективності, сталості процесу проведення цих конкурсних процедур і значно знизить ризики безпідставного оскарження або затягування цих процедур. Тому просимо комітет підтримати ці ініціативи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

Колеги, у нас ще є Вища рада правосуддя. Я бачу, рука піднята, Сергій Власенко. Спочатку Вища рада правосуддя, мабуть, а потім вже...

Окей, тоді слово надається Вищій раді правосуддя.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Доброго дня, шановні колеги. Дмитро Лук'янов, заступник Голови Вищої ради правосуддя.

Наша позиція щодо цього законопроекту не змінилася, ми її офіційно висловили і підтримали. У мене є два маленьких зауваження або запитання навіть щодо формулювання, які закладені в пункті 57 зі значком 1.

По-перше, чи поширюється ця норма...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, чекайте, чекайте, просто табличку відкрию.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. 57 зі значком 1

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, зараз, зараз. І щоб колеги так само мали можливість... Все, мені підказують, 33 пункт таблички.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Да, 33 пункт.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Питання полягає в формулюванні. Чи поширюється цей пункт на конкурс, який іде щодо обрання суддів ВАКС, тому що в пункті вказано конкурс на зайняття посад суддів апеляційних судів і посилаються на рішення комісії, яким розпочатий конкурс в апеляційні суди. Відповідно виникає запитання. У нас іде зараз два

конкурси паралельно. І формулювання пункту, я пошлюся ще раз, на 62 пункт, він сформульований інакше. Пункт 62 – це 35 пункт таблицки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, у голови технічні проблеми з інтернетом, зараз... Якщо можете, повторіть, будь ласка, у мене періодично зависає інтернет.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Да, Денисе Вячеславовичу. 35 пункт таблицки, це пункт 62 закону, перехідні положення, він посилається на два конкурси, а пункт 57.1 посилається лише на один конкурс. Просто чи є це вже позиція комітету, що відповідно ці зміни 51 не поширюється на ВАКС для того, щоб це не було неоднозначно в тлумаченні після прийняття цього закону, тому що проблема полягає в тому, що ми зараз вносимо зміни в регулювання триваючих правовідносин.

Тобто ці правовідносини, конкурсні процедури, вони вже почалися, закон набуває чинності всередині цих процедур і тут теоретично, можливо, два юридичні підходи. Закон або каже, що ми завершуємо конкурс за старими процедурами, або він каже, що ми завершуємо за новими процедурами. Але це має бути чітко сформульовано в законі для того, щоб потім ВККС, ВРП і учасники, щоб вони не доходили самі... не шукали відповідь на це запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Можу пояснити, що із запропонованої редакції таблиці це ще не є позицією комітету, бо позицію комітету після голосування тільки можна визначити. Але із запропонованої редакції таблиці виходить, що саме якраз визначеність і вноситься для того, щоб було зрозуміло, як застосовувати до триваючих конкурсів. І, якщо ми говоримо про тестування когнітивні, то норму про 75 відсотків пропонується прибрати і там є... і не застосовувати, точніше, для конкурсу оголошеного в апеляційні суди і це не стосується Вищого антикорупційного суду. А норма щодо тестів на знання історії української державності, це пропонується для обох тестів, як ви чули, від голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів. І ми мали попередні спілкування робочі відповідно з Вищою кваліфікаційною комісією суддів, можливо, мене бажають доповнити представники Вищої кваліфікаційної комісії суддів з цього питання. Прошу.

_____. Пане Денисе, ви абсолютно вірно все зазначили, ми можемо лише підтримати ту позицію, яка була вами висловлена. Ми, дійсно, обговорювали, і тут у нас єдність розуміння відповідних норм, які пропонується включити до закону.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Дякую, зрозуміло. Тобто до конкурсу ВАКС не застосовуються ці зміни.

Друге запитання, воно до формулювання по суті належить. Знову, пункт 51 зі значком 1, він вказує, що за правилами, які діють після набрання. Таке формулювання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви говорите пункт з лівої, бачите, там ліва сторона, крайня, там є пункт.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. 33.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. І пункт 57 формулювання, які діють після набрання. Просто питання в тому... тут зауваження виключно щодо формулювання. Можливо, не після набрання, а з урахуванням правил відповідного закону. То після набрання не означає, що з урахуванням цих правил. І знову правозастосувачі, вони будуть на свій розсуд вирішувати, чи застосовуються нові правила до цієї процедури, чи ні. На ваш розсуд, наскільки це влучне формулювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми, справа в тому, що так формулюємо вже, здається, не перший раз. Таке у нас формулювання вже усталено і воно, здається, юристами Головного юридичного управління нашими, вже не в одному законі ми це практикуємо, це стандарт.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Головне, щоб всі однаково тлумачили і застосували.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сподіваюсь, що всі однаково будуть тлумачити.

ЛУК'ЯНОВ Д.В. Все, дякую. У нас немає більше пропозицій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Зрозуміло.

Сергій Власенко, вам слово.

ВЛАСЕНКО С.В. Насправді дуже важливо, що американські партнери вважають, що судді не повинні знати історію української держави, напевно. Я би все-таки

використав тут теж і інше трішки формулювання, в цих законах. Бо так виглядає, знаєте, що Верховна Рада... Я розумію проблеми, які є у ВККС, абсолютно, але так виглядає, що ВККС, яка не зовсім впевнена в юридичній силі своїх роз'яснень, перекладає цю відповідальність на Верховну Раду і звертається до Верховної Ради із проханням рішенням Верховної Ради зняти ці тести.

Ну, справді, ви ж розумієте, що політично сенситивне питання. Ви ж розумієте, що, на жаль, ця норма може бути, я не говорю, що так буде, але може бути каменем спотикання при голосуванні за цей законопроект низки політичних фракцій цього складу парламенту. Я, припустимо, ну, знаю декілька людей, які точно будуть проти цього. Я просто не знаю, наскільки вистачить їх аргументів для того, щоб переконати інших. Я розумію, що вам це потрібно вже і зараз, і саме тому ви в закон, який був, ну, абсолютно майже безспірним, про когнітивні тести, ви робите спробу, або просите нас імплементувати норму, яка є політично сенситивною. Просто я наголошую на тому, шановні представники ВККС, що тут є певні ризики. І які будуть політичні рішення фракцій, з політичного питання, а, на жаль, тести з історії української державності – сьогодні це політичне питання, давайте теж реалістично дивитися на цю історію, тому я просто вас налаштовую на те, що можливі різні варіанти під час голосування у сесійній залі. Просто, щоб ви були до цього готові. Чи, може, нам краще розділити цих два питання? Я не знаю, я раджуся зараз з вами. Чи, може, нам краще розділити цих два питання, швидко провести питання 75 відсотків, по якому є більш-менш консенсус в сесійній залі, а оце друге питання швидко винести в окремий закон і провести його окремим законом? Можливо, спробувати за основу і в цілому, хоча я теж боюся, що так не буде.

Отаке питання, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, я абсолютно поділяю те, що ви сказали. Це дійсно може бути використано в риторичі, да, представників різних фракцій, там депутатських груп, і це цілком зрозуміло. Це сенситивно політичне питання. Єдине, що можу сказати в цій ситуації, особисто я виходжу з того, що заповнення вакансій в апеляційних судах, де ситуація вкрай критична, вона є... Я знаю, Сергій Володимирович, я закінчу все ж таки. Вона для держави важливіша, незважаючи ні на що. Я це розумію...

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голову, якщо ви впевнені, що є голоси в залі, – вперед.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, Сергій Володимирович. Тому, якщо ви подивитесь в таблицьку, це є окремою пропозицією до тексту законопроекту. Тобто ви ж розумієте, ми це також враховували при формулюванні до другого читання. Але те, що заради більш швидкого проведення конкурсу в апеляційні суди, де надкритична ситуація, ми можемо мати певні політичні ризики, які за зверненням Вищої кваліфікаційної комісії ми беремо, це правда. Це правда.

Я можу поставити одне питання Вищій кваліфікаційній комісії. Чи є станом на зараз готові тести на історію державності?

_____. Наразі тести не готові. Щодо підготовки тестів висловлювалась ініціатива нашими міжнародними партнерами допомогти, така наполеглива ініціатива, допомогти нам з підготовкою цих тестів. Ми з ними...

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто вони знають нашу історію краще ніж ми. Хороший підхід.

_____. Ми з ними тут тісно співпрацюємо. Робота з підготовки цих тестів вже розпочалась. Наразі опрацьовується проект таксономічної характеристики. Тобто там, де буде визначено, яка тематика, яка взагалі концепція цих тестів, от наразі на цьому етапі. Планується, що в 2025 році, звичайно, що вони будуть готові, і до тих процедур, які будуть розпочаті комісією в 2025 році, ми вже будемо готові застосовувати тестування з історії української державності.

Але це не зараз, ця думка не зараз виникла, тобто такий підхід був зрозумілий ще на початку 2024 року. Саме в рамках такого підходу діяла комісія, саме в рамках такого підходу і такого розуміння діють і наші міжнародні партнери, і громадські організації. Тобто ні в к кого немає, я думаю, що очікувань, і не було ніколи очікувань, що в тих процедурах, які зараз у нас тривають в апеляції у ВАКС, будуть застосовані ці тести. Таких очікувань ніколи не було, ніхто зі стейкхолдерів всіх цих процесів це ніколи не обговорював і на це не розраховував.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, якщо немає більше питань, тоді можемо...

НІМЧЕНКО В.І. Питання... Є одне запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, прошу, Василь Іванович. Василь Іванович Німченко, перший заступник голови.

НІМЧЕНКО В.І. Да, щоб ми знову не стали таким порогом, не передбачається обов'язкове знання англійської мови для суддів? От такого ще не дійшли там, не було такої ініціативи? Ви ж знаєте, ми прийняли закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це запитання до Вищої кваліфікаційної комісії, правильно я зрозумів?

НІМЧЕНКО В.І. Да-да-да, ви бачите, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Вища кваліфікаційна комісія.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів, взагалі є така проблема чи нема?

_____. Дякую за запитання. Наразі...

НІМЧЕНКО В.І. І друге питання стосовно, якщо ви за державність, історію державності нашої Вітчизни, то чи обговорювалось питання стосовно особистих даних? У тому числі прямо повинно бути вказана причетність до іноземних держав, як і влюбій формі: через родичів, через знайомих... з паспорта, через бізнес, родичі і все інше. Є таке питання чи нема?

От і все, два питання. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

_____. Дякую.

Щодо першого питання щодо англійської мови, такої ініціативи немає і наразі не розглядається питання застосування, чи тестування, чи якогось іншого оцінювання знань з іноземної мови для кандидатів на посади суддів.

Щодо другого питання, слід зазначити, що цьому питанню комісія приділяє значну увагу. Перевіряється ця інформація, можна сказати навіть дворазово, тобто під час проведення спеціальної перевірки ми робимо відповідні запити і в тому числі до всіх правоохоронних органів, до всіх органів дотичних до питань національної безпеки, і

отримуємо інформацію, яку, звісно, потім використовуємо в своїх процедурах. Тобто на етапі спецперевірки ця інформація перевіряється як по кандидатам, так і по близьким особам. Більше того, якщо кандидат проходить до етапу проведення співбесіди, відповідний доповідач, член комісії, досліджує матеріали досьє, і в рамках цієї роботи вдруге звертається увагу в тому числі і на ті питання, які ви порушуєте.

Тому у нас тут застосовується такий подвійний контроль. І я впевнений, що якихось проблем у зв'язку з цим не буде. Якщо вони будуть виникати, ми будемо, звичайно ж, вживати заходів для того, щоб запобігати потраплянню на такі важливі посади тих осіб, щодо яких є питання щодо їх громадянства.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, завершили тоді обговорення даного питання. Переходимо до голосування за запропонований проект рішення комітету. Прошу підтримати.

Бабій. Бабій Роман Вячеславович.

Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

БАБІЙ Р.В. Бабій – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бабій – за. Прийнято.

Васюк.

ВАСЮК О.О. Васюк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко – за.
Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.
Маслов – за.
Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.
Соболєв. Соболєв Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. В мене 15 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Співпало, 15.

Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Так, переходимо до...

_____. Дякуємо за підтримку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякуємо, Вища кваліфікаційна комісія.

Переходимо до наступного питання нашого порядку денного. Це проект Закону реєстраційний номер 9445, і це друге читання у нас. Прошу співголову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного питання. Вища кваліфікаційна комісія суддів, якщо, ну, це, я так розумію, основне питання, по якому ви сьогодні були, якщо бажаєте, то можете продовжувати приймати участь в засіданні комітету, якщо ні, то дякую за участь.

_____. Так. Дякуємо за підтримку. До побачення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сподіваємося на швидку ефективну роботу і злагоджену роботу Вищої кваліфікаційної комісії суддів, принаймні щодо питань відбору кадрів до...

ВЛАСЕНКО С.В. А ми не всі сподіваємося на злагоджену роботу. Ми сподіваємося, що хоча би деколи дискусії будуть з якихось приводів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мені здається, дискусії є, так спостерігаючи ззовні за діяльністю Вищої кваліфікаційної комісії суддів, але в питанні принаймні добору в апеляційні інстанції, сподіваємося все ж таки на ефективну, максимально ефективну і чітку роботу.

Так, отже, прошу голову профільного... співголову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті по законопроекту 9445. Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги, підкомітет з питань правосуддя опрацював даний законопроект. І в нас із тих, хто висловив свою позицію, п'ять членів підкомітету підтримали, а інші взагалі не висловили ніякої позиції. Це я говорю про те, щоб члени комітету, коли комітет розсилає це запитання, все ж таки висловлювали свою позицію більш ефективно. Дякую тим, хто підтримав. Там, по-моєму, Сергій Олексійович, тільки в нього... він не висловив також свою позицію, по одному висловив, по іншому не висловив.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Колеги, чи є необхідність обговорення даного законопроекту?

ДИРДІН М.Є. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, у нас є представники органів суддівського врядування і, можливо, самоврядування. Можливо, є пропозиція спочатку їм слово надати, якщо є необхідність.

Вища рада правосуддя.

_____. Добрий день, Денисе Вячеславовичу! Добрий день, шановні народні депутати! Звісно, хотілось би побачити напрацювання комітету щодо другого читання, але є велика пересторога, чому Вища рада правосуддя у консультативному висновку щодо даного законопроекту не підтримала ініціативу парламенту.

Вона полягає в тому, що коли... в чому є небезпека щодо незалежності суддів, коли суддя оголосить учасникам справи, що він переходить до стадії виготовлення судового рішення, не виходячи в нарадчу кімнату, і буде саме виготовляти текст рішення, саме в цей період і буде можливе потенційне втручання в діяльність судді, оскільки нарадча кімната його оберігала. Оце і тому, саме з цієї підстави ми готували висновок, Вища рада правосуддя голосувала проти даної ініціативи.

Це каже і наука кримінологія, яка вивчає, яким чином здійснюють це. А якщо щодо ефективності втручання... заяв судді на втручання в діяльність судді, було понад 300

звернень, порушено багато кримінальних проваджень, навіть жодного обвинувачення не висунуто жодній особі. Тому саме з... у нас є пересторога, щоб саме той період з моменту оголошення сторонам, що суддя удаляється для виготовлення тексту рішення, до моменту його проголошення він буде, може потенційно наражатись на небезпеку.

Дякую. Якщо є, хотілось би почути, які напрацьовані напрацювання комітетом, оскільки попередньо нічого ми не отримували. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Вища рада правосуддя.

ДИРДІН М.Є. Пане голово!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, прошу.

ДИРДІН М.Є. Є пропозиція. Я так розумію, що Вища рада правосуддя не отримала текст до другого читання, може, ми це в плані відкладемо, проговоримо ще раз, а потім будемо на комітеті його обговорювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почули вашу пропозицію.

Дивіться, я готовий відповісти на питання Вищої ради правосуддя. Насправді всі ті ж самі гарантії, що на сьогоднішній день існують для нарадчої кімнати, вони всі збережені і нікуди не вилучались із змісту відповідних пропозицій, тобто із змісту відповідних кодексів. Тому все те ж саме і зберігається, і неможливість втручання це є сформульовано, воно як було, так і залишається.

Так, колеги, в кого є необхідність обговорювати дане питання? Сергій Володимирович Власенко.

ДИРДІН М.Є. У мене є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ДИРДІН М.Є. Дивіться...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, Максим Євгенович. Я вже Сергію Володимировичу, потім вам.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голово.

Дивіться, при всій повазі до Вищої ради правосуддя, я не бачу підстав відкладати. Якщо ми не дійдемо згоди під час нашого обговорення, тоді, можливо, буде сенс ще раз зустрітися, обговорити і так далі. А реагуючи на те, що сказала Вища рада правосуддя, вони ж всі практично люди, вони прекрасно всі розуміють, що, по великому рахунку, нарадча не зменшувала ризики для судді під час прийняття рішень. Ми ж розуміємо, що в нарадчій телефон завжди був, ну, по-чесному, або в кишені у судді був телефон, була можливість його зустріти по дорозі із суду додому і так, далі і так далі. Ми все це теж розуміємо, ми ж всі живі люди і всі ногами ходимо, а не в космосі літаємо.

Тому, як на мене, найбільш важливим елементом цього законопроекту було забезпечення неможливості вчинення позапроцесуальних дій суддею в цей період. Тобто суддя повинен чітко розуміти, що якщо у нього є питання у справі будь-які, чи то стосується застосування судової практики по тих спірних правовідносинах, які він розглядає, чи то питання експертного характеру, якщо у нього такі питання на стадії ухвалення рішення, то він повинен повернутися в процес, ці питання розв'язати в процесуальний спосіб і далі знову повернутися на стадію ухвалення рішення. Тому я запропонував достатньо широкий і такий достатньо жорсткий перелік заборон на обговорення для судді саме на стадії ухвалення судового рішення і проголошення судового рішення.

У нас були певні дискусії з колегами з цього питання і, як компромісний, варіант ми зменшили кількість цих вимог, ну достатньо суттєво, але при цьому ми забезпечили оце правило, на якому я буду наполягати за будь-яких обставин. Всі питання, пов'язані з вирішенням справи, повинні вирішуватися суддею в процесуальному порядку. Якщо йому щось незрозуміло, якщо судді уже на стадії ухвалення рішення, якщо йому стало щось непонятно, якщо йому треба щось додатково з'ясувати, він повинен повернутися в процес, він повинен ці питання поставити, він повинен ці питання розв'язати в процесуальний спосіб і він повинен забезпечити учасникам процесу також висловитися з цього питання, що є гарантіями уже інших учасників процесу, а не судді.

Тому я би думав, що якщо у нас зараз не буде на комітеті прямо такої жорсткої дискусії і жорсткого поділу голосів по якихось питаннях, то я думаю, що ми могли би розглянути це питання і зараз обговорити, то я розумію, що у Максима Євгеновича є якісь питання, ми би їх обговорили і йшли би далі собі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Максим Євгенович, да, прошу.

ДИРДІН М.Є. Ні, ну дивіться, в мене були пропозиції, я подавав поправки і хотів би їх теж обговорити на комітеті і прийняти. Просто я почув позицію Вищої ради правосуддя, що у них таблиці до другого читання немає. Я правильно зрозумів, я звертаюся до Вищої ради правосуддя, чи ні?

_____. Так, до нас не надходили. Запрошення надходило, а текст ні.

ДИРДІН М.Є. Я просто про це говорю. Я почув, що у них тексту не було. Щоб ми могли мати дискусію, почути... Можливо, ті пропозиції, які є до другого читання, поправки, мабуть, може їх влаштують Вищу раду правосуддя, а, може, ні, не знаю. Я з цього приводу. Так само у нас є Верховний Суд і Рада суддів, вони отримали до другого читання таблицю? Питання до представників Верховного Суду і Ради суддів України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наскільки я знаю, ми не надсилали цю табличку. Ми враховували відповідні висновки, які були викладені до тексту законопроекту зазначеними вами органами, відповідно враховували їх позицію народні депутати при опрацюванні цього законопроекту.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, якщо немає більшості в комітеті про те, щоб відкласти, надати їм, то будемо слухати. Якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, Максим Євгенович, якщо у вас є пропозиції, оголошуйте їх. Прошу.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, я піду по таблиці. У мене є перший момент – це 3 поправка, вами була подана, там було слово "та перехідні", "Прикінцеві та перехідні положення". Ми спілкувалися з цього приводу із вами. Відповідно до Закону "Про правотворчу діяльність", то перехідні, вони не можуть бути в законі про... внесення змін до законів, вони тільки можуть бути в основному законі. То краще було залишити варіант першої редакції – прикінцеві положення. Якщо іде питання про перехідні положення, то відповідно до Закону "Про правотворчу діяльність", стаття 39, то треба вносити зміни до основного закону там, де є перехідні положення.

Пропозиція залишити в першій редакції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ви просите цю правку поставити на врахування. Вірно я розумію?

ДИРДІН М.Є. Да. Дивіться, я процитую вам статтю 39 частину третю.

"Перехідні положення не можуть міститися в нормативно-правовому акті про внесення змін до іншого нормативно-правового акта".

"При внесенні змін до нормативно-правового акта, за необхідності, врегулювання питань, що мають визначатися як перехідні положення, відповідні зміни повинні вноситися до розділу перехідні положення нормативно-правового акта, до якого вносяться зміни". Тобто до первинного закону.

ВЛАСЕНКО С.В. Максим Євгенович, а ця стаття, вона і набула чинності, і вступила в дію?

ДИРДІН М.Є. Дивіться, якщо ми хочемо починати з цього, як ми починаємо, давайте так будемо робити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дивіться, насправді... Я можу пояснити. Насправді ми це питання проговорювали з нашим Головним юридичним управлінням. Наскільки я пам'ятаю, ми так формулювали і в попередніх законопроектах. Це питання, як на мене, техніко-юридичне питання і, дійсно, питання щодо набуття чинності згідно Закону "Про правотворчу діяльність", особисто для мене це не принциповим є це питання. Я думаю, що якщо будуть критичні зауваження Головного юридичного управління з цього приводу, то ми завжди можемо це переглянути по 118-й. Але знову ж таки, я кажу, для мене це не є принциповим питанням. Тобто якщо, Максим Євгенович, ви хочете поставити цю пропозицію на врахування, то поставимо на врахування і все, і вирішимо, нема проблем.

ДИРДІН М.Є. Да, я прошу поставити на врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Колеги, таким чином, дивіться, Максим Євгенович Дирдін наш колега ставить пропозицію номер 3 на врахування. Відповідно для того, щоб вона була врахована, нам потрібно, щоб було проголосовано більшість голосів. Якщо ні, то тоді залишиться в редакції першого читання, буде зазначено не "Прикінцеві та перехідні положення", а просто "Прикінцеві положення".

Тому, колеги, прошу переходити до голосування щодо врахування даної пропозиції.

Бабій.

Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Антоновичу.

Власенко.

Гунько.

Демченко.

ВЛАСЕНКО С.В. За, пане голово. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур. Калаур!

Князевич.

Маслов – за.

Німченко. Німченко!

Новіков. Новіков!

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков – за. Дякую.

Павліш. Павло Васильович.

_____. *(Шум у залі)*

КАЛАУР І.Р. Калаур – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Дякую. Прийнято.

Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Фріс.

ФРІС І.П. При всій повазі до Максима Дирдіна, але таки – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

СОБОЛЄВ С.В. 12 – за, 1 – утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, пропозиція прийнята. Дякую.

Максим Євгенович, ще у вас є?

ДИРДІН М.Є. Дивіться, є пропозиція...

НІМЧЕНКО В.І. Пане головуючий, два утрималися, а не один.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А хто ще?

НІМЧЕНКО В.І. Дирдін і Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А вас не чути було.

СОБОЛЄВ С.В. А ми вас не чули.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не чути ніхто... Підтверджую, ніхто не чув. Ну, тоді...

СОБОЛЄВ С.В. Тоді 2 і 12.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую. Але все одно рішення залишається прийнятим.

НІМЧЕНКО В.І. Я не за те.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не чути було, Василю Івановичу, ну чесно, ніхто не чув.

НІМЧЕНКО В.І. Я зрозумів.

ДИРДІН М.Є. Можна продовжувати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, звичайно.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, я знаю позицію Власенка, ми обговорювали з вами це питання, стосовно пропозицій. Це, получается, це номер 26 позиція (це з лівого стовпчика), а це як було в редакції першого читання. На друге читання є пропозиція його розширити, із пропозиціями, які зазначав в своєму виступі Сергій Власенко.

Мені здається, що в даній ситуації варто все-таки залишити в редакції першого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, ви говорите про пропозицію номер 22. 26 – це рядок, а пропозиція номер 2, правильно?

ДИРДІН М.Є. Да, це рядок 26-й, просто моя правка – 23 правка. Там доповнюється слово, і забираються там теж слова. От все-таки я хотів проговорити на комітеті і почути

позицію Вищої ради правосуддя, Верховного Суду стосовно цієї редакції, яка зараз пропонується на друге читання. Вона більш розширена, ця пропозиція. Мені здається, що те, що пропонується до другого читання, воно в себе включає ті обставини, які зазначаються в редакції рядка 26-го, яка була прийнята в першому читанні.

Ну, наприклад, от я зараз зачитую те, що пропонується, правка від комітету: "Під час ухвалення..."

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, можете назвати номери пропозицій? Бо ви сказали: "правка Власенка", "моя" (ну, ваша мається на увазі, 23-я), тепер правка комітету. Щоб розуміти, про які пропозиції ви говорите.

ДИРДІН М.Є. Ну, дивіться... Зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ви просто скажіть: от щось на врахування, чи хочете...

ДИРДІН М.Є. Ну, вона от в таблиці навпроти 26 рядка, я так скажу. Пропозиція від комітету навпроти 26-го рядка з правої сторони. Сторінка сьома.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це зрозуміло. Це текст законопроекту з урахуванням позиції комітету до другого читання, получається, вже в запропонованій редакції головним комітетом. А ми зараз, ви пішли по пропозиціях. Ви можете сказати...

ДИРДІН М.Є. Я пояснив, я ж пояснив. Я кажу, у мене була правка 23, моя була правка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так...

ДИРДІН М.Є. 23 правка. Я сказав, була 23 правка. Під час обговорення ми з вами вчора про це проговорювали цю всю історію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тут же ж не тільки ми з вами, тут ще інші народні депутати, вони мають розуміти, про що ми говоримо, про 23-ю пропозицію...

ДИРДІН М.Є. Я ж сказав, що у мене 23 правка, Денис Вячеславович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 23-я. Ви пропонуєте додати слово "таємного".

ДИРДІН М.Є. Ні, ви не хочете мене почути, я зараз поясню свою позицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, прошу.

ДИРДІН М.Є. У мене була правка 23-я, я добавляв слово "таємного" та забирив, пропонував виключити "та зміст судового рішення". Під час даного обговорення я все-таки пропоную залишити цю редакцію статті 220 в редакції першого читання. В редакції першого читання, тому що пропозиція в редакції від комітету, вона більш розширена. Я хотів просто зачитувати ту пропозицію, яка пропонується до другого читання в таблиці, от і все, що я хотів. Я просто сейчас зачитую, якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я попрошу в загальний чат, Тимур, скинь, будь ласка, пропозицію до другого читання, як вона звучить.

_____. Під час ухвалення судового рішення суддя не має права обговорювати обставини та матеріали справи, застосування норм права та судову практику, на яку посилалися сторони, а також зміст судового рішення з іншими особами, крім складу суду, який розглядає справу. Вона більш розширена, ця норма, пропонується. Я все-таки наполягав би щодо залишення в редакції першого читання. Я не наполягаю на врахуванні моєї правки, а те, щоб залишити в редакції першого читання. Тому що, на мій погляд, що і застосування норм права... застосування норм права та судову практику, на яку посилається ... *(Не чути)*, це і є матеріали справи, які надають сторони. Тобто ми його розширюємо.

Хотілось би почути позицію Вищої ради правосуддя, Верховного Суду, Ради суддів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тимур скинь, будь ласка, праву колонку в загальний чат сюди в Zoom, щоб всі мали можливість бачити. Не тільки в чат комітету, а в загальний чат Zoom. Скинь, будь ласка.

Давайте по-черзі. По-перше, друга... Да, вже скинули в Zoom пропозиція до другого читання, як вона сформульована.

Сергій Власенко, рука піднята. Прошу, вам слово. Потім я скажу...

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голово.

Логіка цієї норми дуже проста. Раніше, коли існувала нарадча кімната, суддя взагалі нічого, взагалі нічого не мав обговорювати ні з ким за логікою закону, який є, тобто він повинен був сидіти в нарадчій кімнаті і самостійно все вирішувати. Він не мав права дзвонити, консультуватися, обговорювати практику, не практику, норми, не норми, він нічого не мав права обговорювати і повинен був сидіти в чотирьох стінах. Зараз логіка була проста... І він не мав права приймати участь в інших судових засіданнях і розв'язувати інші судові спори.

Коли була ініціатива по цьому законопроекті, логіка була дуже проста, що, хлопці, от сидіти в чотирьох стінках – це застарілий механізм. Теоретично з цим можна погодитись. Єдине, що ми зараз робимо, ми прибираємо чотири стіни і говоримо, що суддя може жити нормальним життям, ходити по коридорах, вибачте, ходити в туалет, зустрічатися з друзями, вечеряти в ресторані, але нічого не повинно змінитися з точки зору заборони на обговорення справи в широкому сенсі. Бо повірте, ми ж з вами юристи, ми ж можемо вигадати мільйон способів, як можна обговорити, не обговорюючи. Я можу намалювати гіпотетично сценарії, я можу написати щось у фейсбуці, а мені колега напише в коментарях. Ну мільйон способів сьогодні є.

Тому я запропонував підхід достатньо жорсткий і я максимально широко написав, що не можна обговорювати. Бо не можна обговорювати нічого, що пов'язано з цією справою, до того моменту, поки ти не оголосив судове рішення в повному обсязі. Насправді це не такий великий час, за законом це 10 днів на стадію ухвалення рішення, потім ти можеш оголосити короткий текст, вступну резолютивну, і потім ще 5 днів у тебе на виготовлення повного тексту. От і рахуйте: 10 плюс 5 – це 15 днів, з урахуванням вихідних плюс/мінус там трошки більше двох тижнів. Ось в цей період ти не можеш зі з ким нічого обговорювати і це є те, про що говорить Вища рада правосуддя: це для судді додатковий запобіжник уникнення впливу на нього. Тобто будь-кому, хто навіть теоретично може йому задати якесь питання, яке, на думку судді, стосується цієї справи, він каже: мені заборонено обговорювати, вибачте. І це для нього гарантія. Якщо хтось на нього впливає, у нього є інші важелі реагування, починаючи там від відповідних заяв і закінчуючи кримінальними провадженнями і так далі.

Якщо ми хочемо від цього відійти і дозволити судді обговорювати рішення в період процедури ухвалення, тоді ми повинні пристати на редакцію першого читання і тоді сказати, що: окей, обговорюй. Але знову-таки ми тоді порушуємо права учасників судового процесу, які позбавлені на цій стадії приймати участь у розгляді їхньої справи.

Тому мені здається, я не скажу, що я щасливий від того остаточного формулювання, яке є. Я пану голові казав, що я теж бачу там певні ризики і так далі. Але як компроміс на цьому етапі я би підтримав остаточну редакцію. Моя поправка не підтримана, до речі. Моя поправка не підтримана.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона частково врахована.

ДИРДІН М.Є. Врахована редакційно там.

ВЛАСЕНКО С.В. Ще раз, вона не підтримана в повному обсязі. Бо я ж кажу ще раз, я заклав значно більш широкі заборони для судді. Але як компромісний варіант на цьому етапі я був би готовий підтримати ту редакцію, яка запроваджена як комітетська, виходячи із тих принципів, про які я сказав. Суддя не повинен обговорювати взагалі справу ні з ким, окрім складу суду, якщо він слухає колегіально, і він не повинен приймати рішення в позапроцесуальний спосіб. І третє, він не повинен порушувати права учасників, інших учасників процесу на висловлення своєї думки з питань справи. От і все. Мені здається, що якимось ми якийсь там компроміс невеличкий намацали в цьому сенсі.

І ще раз підкреслю, мова йде лише про десять плюс п'ять днів, мається на увазі десять днів ухвалення рішення і п'ять на виготовлення повного тексту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Я абсолютно так само підтримую. Мені здається, що це є цілком виважено. Моє особисте відчуття, що це цілком виважена позиція, цілком розумна редакція до другого читання. І ми, дійсно, ставили ціллю, по-перше, прибрати оцю недіючу де-факто норму про сидіння в окремому приміщенні, яких ще і немає, нагадаю, про те, щоб це досі було в державних будівельних нормах, закладалося при будівництві приміщень, при ремонті і так далі, тому подібне.

І третя важлива історія, щоб суддя міг сам розпоряджатися своїм часом, в тому числі і мав змогу розглядати інші справи, знаходячись в стадії ухвалення судового рішення по іншій справі, щоб це не перешкоджало, щоб сторони мали можливість отримати доступ до ...*(Не чути)*, суддя спокійно міг подумати над змістом рішення, провести перерахунки, якщо йому потрібно, і, власне, робити те, що ...*(Не чути)* там формально в нарадчій кімнаті, над рішенням по справі відверто думаєш і знаходячись на вихідних ...*(Не чути)*

_____ . Так, технічні проблеми зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, да, я вибачаюся, у нас постійно тут технічні проблеми з інтернетом.

Ти думаєш над змістом рішення, насправді і знаходячись на вихідних, зі своїми дітьми, займаючись якимись справами, ти продовжуєш думати і тим більше, коли там складні рішення і так далі, і тому подібне. Але, дійсно, в цей час ми маємо зберегти, убезпечити, по-перше і суддю від будь-якого впливу, і тут жодних гарантій не зменшується, і в той же час забезпечити, щоби суддя не спілкувався в цей час жодним чином про зміст майбутнього рішення. Тому вважаю формулювання максимально виваженим і оптимальним.

Так, Вища рада правосуддя... Ну, і відповідно пропоную, щоб саме в такому вигляді воно було і проголосовано в кінцевій редакції, і підтримати табличку.

Вища рада правосуддя, вам слово, у вас рука піднята.

_____ . Шановні народні депутати, в мене є запитання. У нас немає тексту, тому вважаю це непрофесійно обговорювати текст, при якому покладаються дуже суттєві обов'язки на суддю.

Але я хотів би попросити подумати над таким питанням. Де збиратися Колегії Апеляційного суду в складі 3 осіб, де збиратися Об'єднаній палаті Касаційного суду, у кількості 5 осіб і обговорювати матеріали справи і проект рішення? І де збиратися колегії Великої Палати Верховного Суду у кількості 21 людини? І от я би хотів вас попросити подивитись на всі ці процедури, які прописані в першому читанні в законі, яким чином вони будуть врегульовані, де такій кількості людей збиратися для того, щоб обговорити проект майбутнього рішення і виготовити його.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я готовий... Ми вже про це подумали, я пам'ятаю нашу розмову, коли цей законопроект розглядався на першому читанні. Там же де і до цього, в принципі, вони це робили. Тим більше на друге читання ми внесли, що рішення приймається в приміщенні суду. І там, де роблять і зараз вони, це в кабінетах у судді, в нарадчих кімнатах. Хочу нагадати, що у нас нарадчі кімнати при необхідності за даними Державної судової адміністрації, здається, скільки там, декілька тисяч нарадчих кімнат, у нас є їх там пів сотні на всю Україну. І судді якось до цього це теж робили, не маючи достатньої

кількості нарадчих кімнат. Ну, власне, цей законопроект нічого не змінює а частині, де це має робитись. Тому так, як і робилось до цього, власне.

Расім Бабанли, прошу.

БАБАНЛИ Р.Ш. Дякую, Денис Вячеславович.

Добрий день, шановні народні депутати! Я би хотів коротко привернути увагу до того застереження, про яке і Максим Євгенович говорив, щодо появи заборони обговорення застосування норми права та судової практики, на яку посилаються сторони. Таке є бачення, що дещо надмірним вже буде оце імперативне заборонене регулювання таємниці знаходження в нарадчій кімнаті, яка переформатовується цим законопроектом, основна ідея підтримується, це вже обговорювалося.

Щодо заборони обговорювати судову практику застосування норм права, можуть виникнути ситуації, коли в цей період, який вже називався, там кількість днів, суддя може лекцію в Національній школі суддів читати, в яких буде висвітлюватися просто це питання, яке в нього є в одній зі справ, яких в нього може бути десятки на розгляді одночасно, не маючи абсолютно мети порушити засаду таємниці ухвалення судового рішення, він абстрактно буде говорити про іншу проблематику, яка пов'язана із цією нормою або ж судовою практикою. Тобто тут немає загрози в тому, що хтось вплине на його рішення чи якимось іншим чином це відбудеться. Але така загроза може бути і такий ризик може бути. І відповідно це ставить під загрозу дотримання процесуальних норм при ухваленні судового рішення, відповідно далі наслідки є зрозумілими, можливо, навіть до дисциплінарної відповідальності ...*(Не чути)* На нашу думку цілком ця засада дотримується в тій редакції, яка була прийнята в першому читанні, її доповнення ...*(Не чути)* не є доцільною, на нашу думку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович Власенко, прошу.

ВЛАСЕНКО С.В. Ви знаєте, мені це нагадує історію, коли ти дасш палець, а тобі відгризають руку. Коли суддя перебував в нарадчій кімнаті, які до біса лекції? Які до біса лекції? Він сидів в нарадчій кімнаті і дихати не міг, і боявся до хати вийти. А тепер ви розповідаєте, що якщо у нього буде в цей час лекція, то тоді... Це взагалі виглядає абсурдом.

Я ще раз кажу, колеги, ми повинні зберегти будь-яке обговорення зі студентами на лекції судової практики, може призвести до прийняття судового рішення у конкретній

справі. Хай суддя думає, що йому читати студентам і як йому читати студентам, і чи взагалі йому читати студентам. Чи йому краще подивитися, скільки в нього нерозглянутих справ і йти в цей час і розглядати справи свої.

Тому я ще раз кажу, колеги, якщо ми не збережемо оці обмеження на спілкування у справі, я кажу, їх і так багато є, їх і так є багато можливості, як це робити. Я ж кажу ще раз, можна обговорювати гіпотетичні питання, можна обговорювати по-різному, але якщо ми зараз відступаємо від принципу і даємо можливість судді в будь-який спосіб отримувати позиції у справі, інформацію у справі в позапроцесуальний спосіб, то це лише розширить вплив на суддю. Ну, окей. Якщо я знаю, що у судді Петренка є лекція з питань, які вирішуються у моїй справі, то я прийду до нього на лекцію і почну йому задавати питання незалежно від того, я студент чи не студент, чи я хто завгодно.

Тому, при всій повазі до пана Расіма, у мене є застереження по цьому. Якщо ми знімаємо цей запобіжник і говоримо про те, що окрім того, що ми знімаємо чотири стіни, бо мета цього законопроекту була одна – зняти чотири стіни і дати можливість судді виконувати інші свої повноваження в період ухвалення рішення. І це є логічно, і з цим ми погодились. У нас теж було багато дискусій з цього приводу, але з цим ми погодились. А зараз нам кажуть, ні, ні, а тепер ще дайте можливість йому, судді, в різних формах без учасників процесу обговорювати практику застосовчу. Так якщо суддя не знає, як застосовується ця практика, так йому треба повертатися в процес і задавати питання. Якщо йому потрібна чиясь думка з цього приводу, йому треба приходити в процес і задавати питання в процесуальний спосіб. Якщо у нього є лекції, йому треба лекцію цю переносити, міняти тему, читати інші лекції і так далі. Або я ще раз підкреслюю, або не читати лекції взагалі. Хай подивиться, скільки у нього нерозв'язаних справ, ми ще це питання не піднімали.

У мене була ідея гарна, яку я майже провів в 11-му році, взагалі заборонив суддям лекції читати. Вони, конечно, мене всі незлюбили з цього приводу, бо вони всі хочуть бути кандидатами, докторами, професорами. Але суддя, перше завдання судді – розв'язувати судові спори, а не лекції читати. Лекції читати у вільний час, коли у тебе немає заборгованості по розв'язаних справах, читай лекції.

Вибачте, колеги, але я ще раз кажу, якщо ми знімаємо, окрім чотирьох стін, заборону чотирьох стін, ми знімаємо іще можливість на додаткове спілкування, я підкреслюю ще раз, в поза процесуальний по факту, в поза процесуальний спосіб, коли сторони не можуть висловитись із цього питання, яке суддя для себе з'ясовує, виносячи рішення у справі, то тоді яке це відношення має до правосуддя взагалі. І це буде те, про що говорить Вища рада правосуддя, це розширить форми і можливості впливу на суддю

під час розгляду судової справи. Якщо ми хочемо, якщо ми ідемо цим шляхом, тоді окей, але давайте тоді про це скажемо, що ми ідемо в той спосіб. Якщо ми хочемо покращити для судді можливість працювати і оптимізувати його професійний час, то це інший шлях. І тоді цей шлях відображений в правій колонці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Пане Расіме, ви руку підняли, після вас Ігор Павлович Фріс. Прошу.

БАБАНЛИ Р.Ш. Якщо можна буквально декілька прикладів. З приводу Національної школи суддів поділяю застереження Сергія Володимировича, це як один із прикладів реального життя того, як воно є на сьогодні. Зрештою така ситуація може виникнути і під час дисциплінарного провадження у Вищій раді правосуддя, де можна обговорювати ту саму норму чи застосування судової практики. І зрештою, якщо слідувати тій логіці, то виходить, що судді потрібно заборонити будь з ким з поза меж судової справи обговорювати застосування норм права або судову практику, яка релевантна до цієї ситуації не лише на етапі ухвалення судового рішення, а взагалі під час розгляду усієї судової справи. Тут я би розмежовував два моменти.

Перший. Це таємниця ухвалення судового рішення, яка на якихось етапах поєднується із тим, що цей інститут, він забезпечує суддю від впливу і від того, що сама лише таємниця, вона не має позбавляти суддю можливості десь обговорювати інші дотичні питання і закриватись від того, щоб взагалі брати участь в якихось дискусіях в тому ж самому комітеті Верховної Ради, де у судді цілком могла би бути, наприклад, справа про добросовісного набувача, а тут зараз іде мова про законопроекти, які цього стосуються. Як і казав Сергій Володимирович, я не з метою продовження дискусії, але, напевно, що всім, очевидно, що це питання є дискусійним і з точки зору представника цієї установи, яку я представляю, то виглядає вона у нас вірним і вона надто релевантна із тією ідеєю, яка закладається....

ВЛАСЕНКО С.В. Пане Расіме, вибачте, я ще раз підкреслюю, коли у нас працює механізм нарадчої кімнати, я ще раз підкреслюю, суддя не може читати лекції, не може ходити до Верховної Ради, він повинен сидіти в нарадчій кімнаті. Він повинен сидіти в нарадчій кімнаті і ні з ким не обговорювати судову практику, релевантні дотичні, недотичні норми. От він повинен сидіти в чотирьох стінах запертий, як кощей бессмертный, сидіти там над златом чахнуть, сидіти там і ні з ким ні про що не говорити.

Оце була логіка інституту, який називався нарадча кімната. Ми зараз говоримо лише про одне, ми говоримо про те, що оце обмеження фізичного перебування судді під час ухвалення судового рішення повинно бути знято. Тобто суддя не повинен сидіти в чотирьох стінах. Він може ходити, харчуватися, відправляти фізичні потреби, які йому потрібні, і ніхто його не звинуватить у порушенні таємниці нарадчої кімнати.

До речі, питання нарадчої кімнати, воно значно ширше ніж таємниця ухвалення рішень. Воно значно ширше, воно містить цілу низку обмежень, в тому числі обмеження на спілкування. До речі, зверніть увагу на будь-яке спілкування. Перебуваючи в нарадчій кімнаті, суддя не має права спілкуватися ні з ким ні про що. Формально. А ми зараз йому кажемо, та ти можеш спілкуватися про все, що завгодно, окрім цієї справи. А ви нам кажете, ні-ні, це забагато, давайте ми йому ще дамо можливість спілкуватися ще і по питаннях, які можуть бути пов'язані з цією справою. Якщо суддю по всіх ваших прикладах, якщо суддю викликають для дисциплінарки, суддя ввічливо подає пояснення і каже, я не можу спілкуватися сьогодні по цьому питанню, я перебуваю в стадії ухвалення рішення, справа така-то, яка, на мій погляд, дотична, через десять днів плюс п'ять я зможу прийти і спілкуватися з вами по цьому питанню. Крапка. Якщо він читає лекції, я кажу ще раз, десять днів плюс п'ять, переніс лекцію і так далі. Тому дай палець – відгриземо руку

Тоді давайте... давайте тоді повернемося назад до механізму нарадчої кімнати і забудемо всі наші дискусії, і не будемо говорити про те, що ми дозволимо судді спілкуватися будь з ким з будь-якого питання, пов'язаного зі справою я маю на увазі. Давайте залишимо це як є і не будемо сперечатися. Напевно, Верховний Суд це влаштовує, напевно, у Верховного Суду є достатня кількість нарадчих кімнат, напевно, у Верховного Суду є механізми, напевно, є багаторічна судова практика, яка вже розуміє, що таке нарадча кімната, що таке таємниця нарадчої кімнати, як там перебувати, ні у кого не викликає сумнівів, дискусій і так далі, що не можна розмовляти ні з ким ні про що, поки ти перебуваєш в нарадчій кімнаті. Давайте так зробимо, давайте зробимо крок назад.

І точно ми коли приймали рішення і підтримували це в першому читанні, ми говорили, що ми говоримо тільки про одне – ми позбавляємо суддів необхідності бути присутніми в конкретних чотирьох стінах під час стадії ухвалення рішення. Все. Ми цим законопроектом більше нічого не хотіли робити і ми про це говорили неодноразово, і саме за це ми голосували, бо законопроект на першому читанні був, скажемо так, трошки інший.

І я вдячний голові комітету, що він, як завжди, дотримується того, про що ми домовляємося на комітеті. А зараз є спроба трошки цю історію змінити, трошки

розширити горизонти для судді, дати йому можливість обговорювати судову практику, дати йому можливість обговорювати норми права, які він буде застосовувати чи не буде. Якщо він не знає як застосовувати норми права, то хай приходить назад в процес, задає питання сторонам, викликає експерта, якщо йому треба, спеціаліста, якщо йому треба, проводить додаткові правові експертизи чи щось ще, в процесуальний спосіб даючи можливість учасникам процесу з цих питань висловитися. А якщо у нього є розуміння, що він все розуміє, що все у нього добре, хай виносить рішення і після цього спілкується.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Ігор Павлович Фріс.

ФРІС І.П. Дякую, пане голову.

Хочу якраз підтримати ту редакцію, яка запропонована. Ви знаєте, я просто пригадую, поділитися хотів одною історією. В свій час... І мені здається, що вона абсолютно дотична до цих обговорюваних нами ситуацій зараз. Колись в свій час я намагався звернутися до одного з суддів Конституційного Суду, задати йому питання про якісь правовідносини чи правове регулювання певних правовідносин в сфері нотаріального провадження. І він мені відмовив навіть обговорювати це питання, враховуючи те, що він сказав, що в майбутнє колись, в майбутньому житті мені прийдеться, можливо, розглядати питання якесь, пов'язане з вказаною категорією справ. Я не зможу, я повинен тоді відмовитись від прийняття рішення, бо я з тобою зараз це вже обговорюю, і це буде неправильно.

Тому мені здається, що ми, коли подавали цей законопроект, автором, співавтором якого я є теж, ми обговорювали ключову проблему не тільки пов'язану з чотирма кімнатами. Мені здається, ми тоді обговорювали питання, що суддя не може нічого іншого робити, ніж тоді приймати рішення і сидіти в закритому приміщенні. Ключове питання було, що коли була нарадча кімната, він не міг говорити по телефону, не було телефону, ні з ким не міг зв'язуватись, до нього ніхто не міг зайти і якимось чином вплинути саме на прийняття ним рішення, саме вплинути, а вплинути можна різним способом – змінити думку при певному обговоренні, дати якісь свої поради, які в той чи інший спосіб будуть виходити не від учасників судового провадження.

Тому, на моє переконання, ця ідея, яка якраз зазначена в тій правці, яку Тимур нам скинув, мені здається, вона абсолютно слухна і ми повинні саме такої думки і притримуватися при прийнятті вказаного рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.

Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, в чому був момент і про що говорить Расім. Те питання, що застосування норм права та судову практику, на яку посилається, це, на мій погляд, і включає обговорення обставин та матеріали справи. На мій погляд, є така пересторога, що в такому контексті буде підстава звинувачувати суддів, якщо десь хтось, про те, що ...*(Не чути)*, в публічній площині, в дискусіях, в панелях буде посилатися або обговорювати судову практику. І хтось у зв'язку з цим із неприязними стосунками до судді буде подавати дисциплінарні скарги до ВРП. От у цьому контексті я розглядаю цей момент.

Я бачу, що я в меншості в цьому питанні. Я в меншості в цьому питанні. Якщо комітет не підтримує цю позицію, то щоб знайти компроміс, а саме: вилучити от у цій редакції, яка запропонована до другого читання, а саме: застосування норм права та судову практику, на яку посилаються сторони, і залишити, як воно є без цього, то це буде якийсь певний компроміс, щоб зменшити ризики подання дисциплінарних скарг у майбутньому. Я тільки з цього контексту дивлюсь.

І я вам нагадаю, що я підтримував і в першому читанні, і голосував за те, щоб не, скажемо так, звільнити суддю від того, щоб він сидів, писав рішення, але інші сторони по іншим справам чекають, коли він вийде із нарадчої кімнати. Оце був момент, який я теж погоджуюся, коли я в якості адвоката приходжу до суду, чекаю своєї черги, а потім суддя каже... помічник каже: він пішов у нарадчу кімнату. І все, справа знімається. Я теж це підтримую.

Але я хочу подивитися на цю ситуацію з іншого кута, що таким чином розширюючи оцей момент, коли кажемо про практику, ми з вами, Денис Вячеславович, говорили про це, що ми створюємо більше можливостей для зловживання третіми особами щодо подання скарг. Мені здається, що оте, що ми говоримо про практику, воно і включає в себе обговорення обставин та матеріалів справи. На моє переконання, воно в себе включає.

Я більше не буду займати часу. Якщо я в меншості, ну тоді в меншості. Все. Я просто свою думку доніс до членів комітету з цього питання. Я відкритий. І з вами вчора я про це спілкувався. Відкрито кажу, що я бачу тут певні моменти.

ФРІС І.П. Максим Євгенович, а вам не здається, що от якраз ця норма щодо застосування норма права та судову практику, на яку посилалися сторони, це якраз конкретно про конкретну справу, а не взагалі обговорення якихось доктринальних, доктринальних норм права, доктринальне обговорення різних норм права не під час судового засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, колеги! Колеги, я з правом головуючого.

ДИРДІН М.Є. Задали дуже правильне питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович!

ДИРДІН М.Є. Ми розуміємо про те, що це конкретна справа. Але оте, що пропонується, воно включає в себе матеріали справи. Воно в себе включає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович, от дивіться, да, ми з вами обговорювали матеріали справи, я впевнений, що посилання на судову практику не включає матеріали справи. Ну, це трошки інша дискусія.

Дивіться, колеги, насправді те, про що ми говоримо, і те, про що говорив Сергій Володимирович Власенко і ми, ти, коли в нарадчій кімнаті, яке викладання у національній школі суддів, колеги? От ти можеш викладати, знаходячись в нарадчій кімнаті, чи на конференцію ходити? Ну, про що ми говоримо? Тому, звичайно, в цій частині я особисто не поділяю якихось таких серйозних пересторог.

Але давайте так, у нас же я така практика, да? І знову ж таки, я особисто як один з авторів і ініціатор цього законопроекту хочу, щоби ми зробили максимально правильні рішення. Дійсно, прибрати проблему, про яку вже неодноразово говорили, і там стіни, і можливість, що для мене, ну більш важливо, щоб суддя мав можливість сам визначати, планувати свою роботу і розглядати інші справи, а не просто знаходитися там в нарадчій кімнаті, а люди мали приїжджати знову, інколи з інших регіонів, складно зібрати сторони і так далі, і так далі, і тому подібне.

Більше того, це насправді працювали над цим законопроектом і судді, вони є в авторському колективі, і практики. Тому я за те, щоби ми знаходили максимально можливий компроміс, тобто і максимально виважені формулювання. Я поділяю те формулювання, яке є станом на зараз. Колеги, але як один, як ініціатор і один з авторів законопроекту я пропоную тоді відкласти розгляд даного питання до наступного

комітету. Давайте ми ще раз проведемо обговорення і з Верховним Судом, і там з Вищою радою правосуддя, з Радою суддів, якщо це потрібно, щодо цього там одного формулювання, яке викликає дискусії з цього приводу. Здається, все інше погоджено, там у нас немає ніяких проблем з іншим текстом...

ДИРДІН М.Є. Пане голово, а з народними депутатами обговорення?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, так ми з народними депутатами завжди проводимо обговорення.

Давайте знімемо, просто щоб зараз не витратити час, перейдемо до іншого, у нас одне формулювання – знайти компроміс і все. Я думаю, що буде максимальна підтримка цього законопроекту і в залі, щоб не викликало дискусій.

Сергій Демченко, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, колеги. Я хотів прокоментувати те, що було з боку підкомітету сказано, що я не висловив своєї позиції щодо цього законопроекту. Напевно, це буде доречним і, я сподіваюся, це буде враховано відповідальними особами за ці питання. Дійсно, досить мало часу було, коли був отриманий текст законопроекту з правками до другого читання. Він був мною отриманий, я не в такій гіршій позиції, як ВРП, але все-таки часу було недостатньо. Тому просто прошу трохи раніше давати ці матеріали, як відведену таблицю. Якщо я її не побачив, не знаю, нібито ніде не було і у помічника також не було, і в мене не було. Тому прохання є це враховувати, щоб було більше часу для того, щоб її пропрацювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович Павліш. Давайте перейдемо вже до іншого питання, у нас тут останнє.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги! Сергій Олексійович, це ж було не дорікання, це було висловлення обговорення на підкомітеті і прийняття рішення. Тому підкомітет – це колективний орган, і я не можу на себе брати відповідальність за всіх колег. Тому я сказав, що висловили за – 5, багато хто не висловив взагалі. Як у нас було два питання на підкомітеті, ви по одному висловили, по іншому ні, тому я зазначив, що Сергій Олексійович також не висловив. Я ж не казав, що ви заперечували чи ще щось там. Все чесно з мого боку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги... Дякую, Павло Васильович. У нас строк на пропозиції закінчився, тільки вона даже формально не могла бути табличка раніше. Тому давайте, про що ми говоримо.

Давайте...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я погоджуюсь, просто тоді треба, можливо, не поспішати приймати відповідні рішення, тим паче, я не знаю, питання нарадчої кімнати не є, напевно, досить терміновим таким питанням, яке ми мусимо прийняти за два дня, правда. Я з повагою до всіх, хотів би повагу і до себе, правда, матеріали і щоб був якийсь час для того, щоб їх опрацьовувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, дякую. Ви ж знаєте, що в комітеті готуються законопроекти, які до другого читання, і думаю, що ви порядок денний бачили точно не вчора. Тому як би ви чули, що колеги, які мали пропозиції, також обговорювались ці пропозиції. Тому так само у вас є ця можливість.

НІМЧЕНКО В.І. Можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Василь Іванович, прошу.

НІМЧЕНКО В.І. По-перше, шановні колеги, я звертаюсь до Сергія Власенка, там він розказує, судді носять телефони в карманах, все інше. Я думаю, що коректно треба відноситись до суддів, тим більше адвокатам. Хтозна, як там ...

ВЛАСЕНКО С.В. А хто адвокат, Василь Іванович, я перепрошую?

НІМЧЕНКО В.І. Що?

ВЛАСЕНКО С.В. А хто адвокат, ви кажете, тим більше адвокат?

НІМЧЕНКО В.І. Тим більше адвокат.

ВЛАСЕНКО С.В. Согласен. Але, напевно, до адвокатів треба звертатися з цим. Я, слава богу, не адвокат з 2013 року.

НІМЧЕНКО В.І. Не перебивайте, пане Сергію. Де ви взяли таку, що ви один на світі інформацією, яка є достовірною. Те, що ви понесли, воно недостовірне, на мій погляд. Це моя суб'єктивна точка зору, і я б ніколи так некоректно не розмовляв і не вів стосовно суддів. Розумієте, да?

А стосовно адвокатури, я сказав стосовно, що я як там адвокат учасував чи був там і все інше. Тільки з цього приводу зазвучало слово "адвокат". Це перше.

І друге. Шановні колеги, що таке нарадча кімната? Що таке нарадча кімната? Я хотів би, щоб ми проводили через... вирішення цього питання, бути чи не бути нарадчій кімнаті, норму Конституції. Суд ухвалює рішення іменем України. Не йде для написання чи виготовлення рішення, а в Конституції указано: ухвалює суд іменем України. Це стадія, самостійна стадія правосуддя. І для того, щоб забезпечити незалежність, і була передбачена, на мій погляд, ця нарадча кімната. Закрита частина сейчас є в Конституційному Суді, не всі знають, що воно там таке робиться, але там якраз ухвалюються рішення. Ухвалюються рішення. А не суддя іде там сам напише, да. Я розумію, що десь воно одноособовий розгляд справи десь підштовхує до того: та навіщо, это формальність і все інше. Це невірно, шановні колеги. Суддя йде в нарадчу кімнату уже з тим фактажем, який є по розгляду справи, чи це кримінальна, чи це цивільна. Не в карман кладе телефон і йде, а йде з тими доказами, які були досліджені у справі. Якщо він не дослідив усе і пішов з телефоном, я цього не виключаю, це може бути, то це вже справа того судді, який йде на порушення закону, і йде в нарадчу, не дослідивши і не з'ясувавши всі обставини по справі, як це каже і норма процесуально-цивільна, і кримінально-процесуальна.

І тому я хотів би, щоб зараз, коли буде відкладено розгляд цього питання, пропустили через призму Конституції. Ухвалює іменем України шановні колеги. Це не йде на написання документа чи довідки якоїсь МСЕК, а йде на винесення рішення іменем України. І з цього приводу я хотів би, щоб ми не формалізували і підходили так, так сказати, на авось, коли суддя вирішив, і пішов, і написав, і приніс. І все. Якраз нарадча кімната передбачає, якщо це колегіально розглядали, то вони колегіально сидять в нарадчій кімнаті. Не в школі суддів, там, пішов видавати, чи що, а він сидить в нарадчій і з колегами радиться. Тим більше, перше він запитує, хто знає, хто був в нарадчій кімнаті, то я скажу, це не секрет: запитує своїх колег їхню думку. От і все.

І тому давайте ми через це і пропустимо. І нехай мені спростовують ті автори, які передбачають, що це ледве не рудиментний орган в правосудді. Нарадча кімната при наявності статті закону, статті норми Конституції, ухвалює рішення іменем України. Ухвалює, ще раз кажу.

Спасибі. От з цього і треба нам вести розмову, в тому числі й авторам цього законопроекту. На предмет цього я не побачив, хто б спростував вимогу Конституції. От надо отак читати Конституцію. Спасибі.

_____. Так, у голови технічні проблеми, зараз перепідключиться.

НІМЧЕНКО В.І. Так, а мене було чути, чи теж технічні проблеми?

_____. Ні-ні, було чути.

НІМЧЕНКО В.І. Було чути. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, колеги.

Так, я думаю, по цьому питанню давайте відкладемо. Верховний Суд, інші колеги, ВРП, я думаю, що по цьому одному формулюванню ми точно знайдемо компроміс, максимально правильний виважений коректний. І зрештою приберемо цю...

ДИРДІН М.Є. Пане голово, там ще одне було питання, там було. Ну вже потім, коли будемо проговорювати, я його підніму, щоб час не займати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можете озвучити одразу, щоб ми знали.

ДИРДІН М.Є. Так я вже склав, я вже склав бумажки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По пам'яті озвучте.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, це було те питання, що ми проговорили сейчас. У виняткових випадках, залежно від складності справи суд – і далі по тексту. Прибрати "у виняткових випадках". Краще вже починати зразу з речення: "Залежно від складності справи суд може відкласти ухвалення" – і далі по тексту. У виняткових випадках – це є юридична невизначеність, навіть є зауваження ГНЕУ. Якщо ми це приберемо, тоді воно

буде більш оптимальне і не буде різночитань. І у сторін справи не буде питання, а що таке виняткові випадки. Ми зробимо текст більш кращим.

_____. Справа в тому, що ніхто не подавав навіть пропозицію про виключення...

ДИРДІН М.Є. Була правка Бабія. У мене була інша правка...

ГОЛОВУЮЧИЙ. У вас інша правка, да.

ДИРДІН М.Є. Ні, у мене інша правка була, вона стосувалася дати... випадки оці перерахувати. Але, коли я вже побачив таблицю до другого читання і інші правки, то можна скомбінувати пропозиції інших членів комітету і зробити текст більш правильним і врахувати пропозиції ГНЕУ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло, да. Це діюча норма, діюча редакція, вона в діючий редакції так і звучить.

ДИРДІН М.Є. Я просто до того, що у сторін позивача, відповідача, потім не буде питань і потім не буде скарг на суддів, а що це за виняткові випадки, а чому він взяв десять днів, чого він не взяв п'ять днів. Ми просто приберемо оцю дискусію уже під час, якщо закон буде прийнятий і буде він діяти. Це просто для покращення тексту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Так, колеги, давайте тоді, ми домовились тоді, відкладаємо це питання з тим формулюванням, яке знайдемо, скомунікуємо з Верховним Судом, з ВРП, з іншими інституціями, якщо знайдемо... Я впевнений, що знайдемо, там ми не бачимо...

ДИРДІН М.Є. Я хотів відмітити ще, що були пропозиції, що відмовилися від внесення змін до заочного рішення. Це правильна пропозиція, так що тут...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так ми це на першому читанні ще домовилися і навіть в рішенні комітету це прописали.

ДИРДІН М.Є. Я кажу, що це правильна пропозиція, це дуже правильно все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте переходимо до наступного питання нашого порядку денного. Це пропозиція Національного демократичного інституту міжнародних відносин щодо продовження співпраці з Комітетом як бенефіціаром проекту. У нас присутній, я так наскільки бачу, очільник пан Марчін Валецький. Тому давайте я пропоную одразу вам надати слово. Хочу сказати, що попередньо, колеги народні депутати, ви знаєте, ви були присутні, мали зустріч, презентацію відповідного проекту, всі, хто мав можливість і бажання, долучався.

Тому пане Марчін, вам слово. Ще раз коротко для представлення, потім ми перейдемо до прийняття рішення.

МАРЧІН ПЬОТР ВАЛЕЦЬКИЙ. Шановні члени комітету, пане голову, це велика честь для мене мати можливість знову коротко розповісти про Національний демократичний інститут. Наша організація працює в Україні з 1992 року і має довгу історію успішної роботи з вашим комітетом. Ми дуже сподіваємося на спільну співпрацю у майбутньому.

З 2016 року Національний демократичний інститут успішно виконує проєкт міжнародної технічної допомоги "Програма ефективної та відповідальної політики уряду". Партнером з розвідки є уряд США, через Агентство США з міжнародної розвідки. Ми допомагаємо Україні зміцнювати критичну, демократичну інфраструктуру. Ми працюємо з політичними партіями і Верховною Радою для того, щоб допомогти їм краще розуміти та реагувати на інтереси громадян, а також для покращення політичного діалогу в різних форматах. До прикладу Діалоги Жана Моне. Також ми допомагаємо організаціям громадянського суспільства залучати громадян, політичні партії та обраних посадових осіб на всіх рівнях до питань національної та демократичних реформ. Ми будемо вдячні вам за підтримку реєстрації нашого проєкту в якості його бенефіціара. Буду радий відповісти на всі ваші питання.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Марчине.

Да, не вперше вже співпрацюємо і комітетом з Національним демократичним інститутом. Я думаю, що я від себе скажу позицію. Особисто ваш професіоналізм цінуємо і комунікаційні навички, і знаходження... допомогу в знаходженні політичного діалогу, компромісу, вибудову цю. Тому особисто я готовий підтримати рішення, закликаю колег так само зробити це.

І оскільки ми вже мали, як я сказав на початку, до цього вже спілкування з вами і ви презентували ваш проєкт для членів комітету, тобто всі мали можливість поставити питання і обговорювали, за це окрема подяка членам комітету, то я думаю, що якщо немає питань, немає необхідності обговорення, ніхто не бажає висловитися, тому можемо, в принципі, одразу перейти до прийняття рішень.

Колеги, чи є необхідність, чи бажає хтось висловитися? Якщо немає, тоді, колеги, прошу переходити до голосування за запропонований проєкт рішення комітету по цьому питанню.

Зараз, хвилинку, знову щось... Все.

Отже, колеги. Бабій. Роман Вячеславович!

Божик. Валерій Іванович!

БОЖИК В.І. Божик – за. Але я голосую з Павла Васильовича телефона, ми разом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нічого страшного, це добре.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за. Голосую зі свого телефона.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко – за. Прийнято.

Дирдін. Дирдін Максим Євгенович!

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки один раз зараховуємо.

ДИРДІН М.Є. Врахували голос?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Один.

ДИРДІН М.Є. А я хочу два, тут потрібно два рази.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто це явка с повинной, я так розумію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур. Іван Романович!

Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков. Новіков! Михайло Миколайович.

Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. Соболєв – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук зі свого телефона, один голос – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс Ігор Павлович.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже...

СОБОЛЄВ С.В. Якщо я не помиляюсь, 12 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Співпало.

Отже, дякую, колеги. Рішення прийнято.

І вітаю зі свого боку Національний демократичний інститут міжнародних відносин із рішенням комітету і відповідно продовженням співпраці із комітетом. Дякую.

МАРЧІН ПЬОТР ВАЛЕЦЬКИЙ. Шановні колеги, щиро дякую. Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Можливо, до речі, пане Марчіне, можливо, ви на адресу комітету могли би надіслати який-то план запропонованих якихось активностей Національного демократичного інституту для того, щоб колеги народні депутати члени комітету мали можливість ознайомитися і прийняти участь у відповідних заходах.

МАРЧІН ПЬОТР ВАЛЕЦЬКИЙ. Звісно. І наскільки я розумію, в нас є деякі події, вже починаємо 26-го і наступна ...*(Не чути)* буде у Львові 28, 29, 30-го, і я, звісно, передам всю інформацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, всім дякую і всім присутнім за участь у засіданні комітету, за роботу в комітеті. Як завжди, бажаю всім гарного дня, безпечного дня і якомога швидшої перемоги нашій країні. Дякую і до зустрічі. До побачення.